SVERIGES RIKSDAG

Redogörelse till riksdagen 2018/19:RJ1

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning 2018

Sammanfattning

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond överlämnar i enlighet med sina stadgar härmed årsredovisning och förvaltningsberättelse för 2018. Därutöver ges en översikt över den forskningsstödjande verksamheten under samma tid.

Stockholm den 28 februari 2019

Göran Blomqvist
Verkställande direktör

Innehållsförteckning

Vd:s förord ... 3
Översikt över den forskningsstödjande verksamheten 2018 ... 5
Arbetssätt, stödformer och kvalitetsbedömning ... 5
Beviljade forskningsanslag ... 8
Övriga bidrag till forskning och kulturliv ... 33
Internationellt samarbete ... 34
Rönnbergska donationerna ... 36
Forskningskommunikation ... 37
Bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader ... 37
Uppföljning och utvärdering ... 37
Digital humaniora ... 38
Öppen vetenskap ... 39
Förvaltningsberättelse ... 40
Finansiell verksamhet ... 52
Den finansiella verksamheten − tio år i sammandrag ... 57
Finansiellt resultat (KSEK) 2018 ... 59
Resultaträkning (KSEK) 2018 ... 61
Balansräkning (KSEK) 2018-12-31 ... 62
Specificering förändring eget kapital (KSEK) ... 64
Kassaflödesanalys (KSEK) ... 65
Redovisnings- och värderingsprinciper ... 66
Värdering materiella anläggningstillgångar ... 66
Värdering finansiella anläggningstillgångar ... 67
Värdering övriga finansiella instrument ... 68
Beviljade forskningsmedel ... 68
Eget kapital ... 68
Inkomstskatter ... 69
Skattestatus ... 69
Leasing ... 69
Ersättningar till anställda ... 69
Kassaflödesanalys ... 70
Noter (KSEK) 2018-12-31 ... 71

Bilagor
Donationernas marknadsvärde (belopp i KSEK) ... 88
Balansposters upplupna anskaffningsvärden och jämförande verkliga värden (KSEK) 2018 ... 90

Vd:s förord

Detta är mitt trettonde och sista förord som vd för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ). Jag överlämnar stafettpinnen till fil.dr Marika Hedin, som blir RJ:s sjunde vd sedan starten 1965. Jag vet att hon kommer att göra viktiga insatser och önskar henne all framgång. Och Marika: Vd-uppdraget är roligt, så det är en lycklig man som nu överlämnar detta privilegium till dig!

RJ:s grundläggande uppdrag är att stödja forskning av högsta kvalitet. Det utför RJ genom att finansiera de ansökningar som bedömts vara de bästa. Den aktiva finansförvaltningen i kombination med positiv börsutveckling har gjort det möjligt för RJ att hela tiden öka insatserna, och att inkludera flera proaktiva insatser. Dessa måste för att fungera vara förankrade i forskningssystemet, tydligt profilerade och uthålliga. Jag tänker ofta på en företrädares ord om lärosätenas ”obenägenhet att prioritera någon annan tillväxt än den egna tjänstekaderns”. Dialogen med lärosätena syftar till att säkerställa att effekterna av RJ:s satsningar blir optimala. Samtidigt ställer den krav på att det finns interna prioriteringar och kvalitetsprocesser hos dem som söker anslag. Företrädarna för vetenskapen har hög integritet och vet vad som kan gynna eller missgynna forskningen, de akademiska miljöerna och värdena. Men de kan behöva hjälp på traven i ansträngningarna att utforma goda forskningsmiljöer och stödja utvecklingen av en attraktiv forskarkarriär.

Dagligen hör och läser vi om alla utmaningar som jorden, mänskligheten och vetenskapen står inför. Forskningen inom RJ:s humaniora och samhällsvetenskap har en särskild betydelse för att tolka utmaningarna, kritiskt diskutera möjliga lösningar, presentera alternativ och motverka den faktaresistens som numera gör sig gällande. Av flera tecken att döma håller dock det sociala kontraktet mellan universiteten och samhället i stort på att förändras. Detta kan få till följd att värden som akademisk frihet och integritet – som hittills har erkänts därför att de också gynnar samhället – undergrävs. Hoten kommer inte bara från politiken och marknaden utan också från en akademisk opportunism som rymmer allt från goda avsikter och dåliga idéer till ren omdömeslöshet. Därför är det viktigt att RJ utformar sina insatser på ett sådant sätt att de förstärker de värden som är unika för universitet och högskolor. Det är främst fråga om att kunna fokusera på den nyfikenhetsdrivna grundforskning som ger utrymme för nyorientering och risktagande.

Dragkampen mellan öppenhet och slutenhet är ett återkommande fenomen i vetenskapshistorien. Också i nutiden breder nationalistiska stämningar ut sig, stundtals underbyggda med retorik om vetenskapen som en tävling mellan stater, politiska system eller kulturer. När detta skrivs framträder ett annat fenomen allt starkare: betalningsvallarna. Det är nödvändigt att forskarsamhället tar tillbaka kontrollen över den vetenskapliga publiceringen så att resultaten inte stängs in bakom betalningsmurar utan görs öppet tillgängliga för andra forskare och samhället i stort. Robert K. Merton har formulerat grundläggande

normer – och ideal – för god forskning, oftast omtalade bara med förkortningen av nyckelorden: *Cudos*. Den första bokstaven står för ”communism”, senare på grund av ordets politiska belastning i stället ofta uttytt som ”communalism”. Innebörden är att kunskapen ska vara gemensam egendom, tillgänglig på lika villkor för alla forskare. Numera är det enligt min mening önskvärt att kravet på öppenhet och tillgänglighet vidgas till att gälla hela samhället. Öppen vetenskap är grundläggande för en modern demokrati.

Göran Blomqvist
Vd

Översikt över den forskningsstödjande verksamheten 2018

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) stöder kvalificerad forskning genom anslag till enskilda forskare och forskargrupper. Enligt 2 § andra stycket RJ:s stadgar ska företräde ges åt ”forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt”. Sedan 1990-talet innebär denna formulering att RJ ger bidrag till forskning som har tyngdpunkten inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och religionsvetenskap. Många forskningsprojekt är gränsöverskridande i meningen att forskare från olika discipliner, fakulteter, lärosäten eller länder samarbetar. Att främja kontakter med internationell forskning har en framträdande plats i RJ:s verksamhet.

Stadgarna uppmanar vidare RJ att utnyttja sin handlingsfrihet till att arbeta probleminriktat och flexibelt. Tack vare åtgärder som inledningsvis har varit unika för RJ har kvaliteten och mångfalden i svensk forskning kunnat stärkas. RJ strävar efter att utforma anslagen på ett sådant sätt att de attraherar de främsta forskarna och de bästa idéerna. RJ tar även ansvar för hela forskningsprocessen genom att bevilja stöd till tryckning, översättning, internationellt samarbete och publicering med så kallad öppen tillgång, så att forskningsresultaten inte stängs inne bakom betalningsvallar i form av höga prenumerations- och publiceringskostnader, utan sprids och blir fritt tillgängliga. Det är viktigt att hålla i minnet att de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnena och forskningsresultaten också kan ha strategisk betydelse. Denna insikt vägleder RJ:s arbete med forskningskommunikation och samverkan. Inom dessa och andra områden gör flexibla samarbeten med lärosäten och andra finansiärer det möjligt att medverka i insatser som innebär att RJ:s bidrag får långt större effekt än om stiftelsen skulle arbeta på egen hand. Graden av formalisering av samarbetsrelationerna varierar, från skriftliga avtal i kombination med gemensam styrgrupp till lösare överenskommelser med ömsesidig tillit som det bärande inslaget.

I årsberättelsen ges en översikt över de nya forskningsstöd som har beviljats under 2018. Även pågående fleråriga aktiviteter redovisas. För ytterligare och uppdaterad information, se RJ:s webbplats (rj.se).

Arbetssätt, stödformer och kvalitetsbedömning

Målet för RJ:s insatser är att ge svensk forskning inom stiftelsens verksamhetsområde möjlighet att nå en framträdande ställning internationellt. RJ arbetar efter två linjer. För det första finansieras högkvalitativa ansökningar från forskarna själva, det vill säga fritt idéstöd enligt den så kallade bottom-upprincipen. Den gällande stödordningen, som introducerades 2005, har prövats ingående inom det strategiarbete som styrelsen avslutade 2018. Slutsatsen av

översynen är att RJ erbjuder stödformer som är väl avpassade för både individuella forskare och för grupper av forskare: Program, Projekt, Infrastruktur för forskning samt Forskningsinitiering. Styrelsen har samtidigt uppmärksammat att det finns utrymme för förbättringar i utformningen av bidragen. Beslut om sådana förändringar bör kunna fattas under 2019 så att de kan slå igenom från 2020. RJ utlyser anslag till Program, Projekt och Infrastruktur för forskning en gång per år. Forskarna kan däremot söka medel till Forskningsinitiering – vanligtvis konferenser och vetenskapliga nätverk – fortlöpande under hela året.

RJ gör för det andra, som komplement till de rent forskarinitierade bidragen, riktade insatser som kan utveckla och stärka svensk forskning inom humaniora och samhällsvetenskap. Inspiration till sådana riktade insatser kan komma från flera håll, exempelvis från utvärderingar av pågående verksamheter, konferenser, beredningsgrupper eller från styrelsen.

De strategiska målsättningarna som styrelsen fastställde under 2018 lyfter sammanfattningsvis fram följande mål för de kommande årens arbete:

- RJ ska stärka humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning, dess synlighet och genomslag.
- RJ ska vara öppen för nya forskningsfält och verka för internationalisering.
- RJ ska stödja övergången till ett öppet vetenskapssystem.
- RJ ska utforma stödformer med hänsyn till hela den vetenskapliga karriären efter disputation, samt verka för en tydlig vetenskaplig karriär.
- RJ ska arbeta både med öppna utlysningar och riktade insatser.
- RJ ska verka för en likvärdig och rättvis bedömning i hela processen, med höga krav på god forskningsetik.
- RJ ska stärka den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningsinfrastrukturen.
- RJ ska utveckla sätten att kommunicera vetenskap. All finansiering ska förenas med krav på att tillgängliggöra resultaten.

Målsättningarna utgår således från att RJ även framgent ska finansiera forskare med doktorsexamen och högre vetenskaplig kompetens. Stiftelsens anslag och andra insatser ska utformas så att de ger forskare oberoende av kön, position i den akademiska karriären, lärosäte med mera samma möjligheter samt tid och frihet att pröva nya, djärva forskningsidéer.

Grundläggande för RJ:s arbete är den ingående kvalitetsbedömning som beredningsgrupper och externa sakkunniga gör. Alla ansökningar bedöms i förhållande till vetenskapliga kvalitetskriterier och internationell standard. I alla sammanhang prioriteras ansökningar med internationell anknytning. Om ansökningarna aktualiserar forskningsetiska frågor prövas de på samma sätt som ansökningar till Vetenskapsrådet. Frågor om jäv hanteras i enlighet med de riktlinjer som RJ:s styrelse har fastställt. Under 2018 har instruktionerna till beredningsgrupperna om bland annat jäv utökats och förtydligats. Det är nödvändigt att säkerställa att forskare som kommer från skilda vetenskapliga traditioner följer gemensamma regler och riktlinjer då de tjänstgör för RJ. Under

kommande år kan det även bli aktuellt för RJ att ta ställning till hur stiftelsen ska hantera forskare som agerar oredligt: Vetenskapsrådet har tvingats agera i sådana ärenden, vilket aktualiserar om finansiärer bör samordna sina åtgärder. Stiftelsen följer upp och utvärderar anslagen (se s. 37) och omprövar fortlöpande sina stöd- och arbetsformer.

Tillgång till kvalificerad sakkunskap är en förutsättning för beslutens kvalitet och trovärdighet. I allt större omfattning anlitar RJ utländska forskare som bedömare. Därigenom minskas riskerna för jäv, och förutsättningarna stärks för att det är internationellt gångbara kvalitetsnormer som används. Ansökningarna till Program, Projekt och Infrastruktur för forskning bereds i två steg. Programansökningar bedöms i första omgången av en särskild beredningsgrupp med ledamöter enbart från utlandet. De ansökningar som väljs ut granskas därpå av sakkunniga inom det specifika området, varefter beredningsgruppen genomför en utfrågning med de berörda forskargrupperna. Ansökningar till Projekt och infrastrukturprojekt behandlas i den första omgången av en eller flera av RJ:s beredningsgrupper, som avgör vilka ansökningar som ska gå vidare. Projektansökningar behandlas i mer än en beredningsgrupp om det är nödvändigt för att den ska få en rättvisande bedömning. Fortsättningsvis ska sådana ansökningar i den andra omgången dock enbart behandlas av den grupp som har prioriterat den. De sökande som går vidare till den andra omgången lämnar in en längre, mer utvecklad ansökan som sedan bedöms av minst två externa sakkunniga, oftast från andra länder. Deras utlåtanden ingår i underlaget för beredningsgruppernas slutliga ställningstagande. Inför beslutet om de infrastrukturella projekten genomförs vid behov även en utfrågning av de sökande. Styrelsen fattar beslut om forskningsmedel såvida inte attest- och delegationsordningen anger något annat.

I beredningsgrupperna för projektansökningar ingår några av styrelsens ledamöter och suppleanter (forskare och riksdagsledamöter) samt ett antal svenska och icke-svenska forskare. Forskarna utses för fyra år. Grupperna förnyas successivt genom att hälften av ledamöterna byts ut vartannat år, senast den 1 november 2018. För de riktade utlysningarna utses särskilda bedömargrupper med ledamöter som har kompetens inom det aktuella området.

Bedömningsarbetet är utformat så att beredningsgrupperna ska kunna skaffa sig nödvändigt underlag för sina ställningstaganden. Den expertis som finns bland de vetenskapliga ledamöterna är utgångspunkten. Därutöver ska beredningsgrupperna anlita externa sakkunniga vars skriftliga utlåtanden ingår i beslutsunderlaget. Det skulle inte vara godtagbart om beredningsgrupperna mer eller mindre automatiskt följde slutsatserna i dessa utlåtanden, utan RJ begär att grupperna aktivt prövar rekommendationernas användbarhet och kvalitet. Det är av samma skäl inte heller godtagbart att grupperna enbart räknar samman de sakkunnigas förslag. Slutligen innebär detta att det inte ingår i beredningsgruppernas uppdrag att exempelvis skriftligt motivera de fall då gruppen avviker från slutsatserna i de sakkunnigas utlåtanden.

Frågan om relationen mellan RJ:s styrelse och beredningsgrupperna, som har diskuterats under de senaste åren, avgjordes under 2018. RJ eftersträvar en

klar arbets- och ansvarsfördelning mellan beredning och beslut, mellan beredningsgrupper och styrelse. Processerna för bedömning och beslut ska vara ändamålsenliga och tillgodose krav på vetenskaplig kompetens, opartiskhet, transparens och god förvaltning så att RJ åtnjuter förtroende. Ordningar som kan väcka misstro i fråga om beredningsgruppernas och styrelsens möjligheter att göra självständiga, oberoende ställningstaganden eller ge upphov till misstankar om jäv och jävsliknande omständigheter ska inte förekomma.

Styrelsens beslut bygger för det första på att det även är styrelsen som fattar beslut om forskningsanslagen. Beredningsgrupperna ska inte besluta i ekonomiska frågor utan bedöma ansökningarnas vetenskapliga kvalitet. Varje beredningsgrupps ordförande ska vid styrelsemötet innan beslut fattas föredra den egna gruppens förslag till anslag. Syftet är att tydligt förankra beredningsgruppernas arbete och bedömningar i styrelsen. Härigenom skapas också utrymme och tillfälle till diskussion om beslutsförslagen, liksom om behovet av åtgärder och strategiska insatser.

Beslutet innebär för det andra att den rådande arbetsfördelningen behålls utom på en punkt. Förändringen är att de styrelseledamöter som deltagit i beredningen av forskningsanslag inte får delta i styrelsens beslut i de ärenden som de har varit med om att bereda. I övrigt görs inga förändringar utan beredningsgruppernas ordförande och politiska ledamöter fortsätter att även vara ledamöter av RJ:s styrelse, och där är de med och fattar beslut om forskningsanslag förutsatt alltså att de inte deltagit i beredningen.

De regelbundna uppföljningarna och utvärderingarna av beviljade anslag syftar till att säkerställa att den finansierade forskningen kan genomföras som planerat. Alla beviljade anslag ska redovisas i enlighet med sina kontraktsvillkor, vilket normalt betyder att projektledaren ska lämna in både en vetenskaplig och en ekonomisk slutredovisning senast tre månader efter dispositionstidens slut.

Beviljade forskningsanslag

Tabell 1 Beviljade forskningsmedel 2018 per donation (belopp tkr)

Jubileumsdonationen	144 139
Kulturvetenskapliga donationen	290 446
Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	600
Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren	200
Summa	**435 385**

Som framgår av tabell 1 beviljade RJ drygt 435 miljoner kronor i anslag till forskningsändamål under 2018. Anslagen fördelas på Jubileumsdonationen respektive Kulturvetenskapliga donationen enligt tabell 2 och 3. Alla nya anslag till Projekt och Program beviljas i form av engångsanslag. Beslutet innebär att medel sätts av ur årets budget och att den sökande (destinatären) får rekvirera

medel i takt med att arbetet framskrider. Produktionsstöd till böcker, bidrag till publicering med öppen tillgång och översättningsbidrag kan beviljas för den forskning som finansieras av RJ. Dessa kostnader finansieras inom de årliga budgetramarna. Genom att erbjuda forskarna bidrag till översättning vill styrelsen förbättra den svenska forskningens möjligheter att bidra till den internationella vetenskapliga diskussionen.

Tabell 2 Beviljade forskningsmedel 2018 ur Jubileumsdonationen (belopp tkr)

Projektanslag (ytterligare specifikation ges i tabellerna 5–6)	143 599
Samarbete med riksdagen	540
Summa	**144 139**

Tabell 3 Beviljade forskningsmedel 2018 ur Kulturvetenskapliga donationen (belopp tkr)

Infrastruktur för forskning (ytterligare specifikation ges i tabell 7)	46 940
Program (ytterligare specifikation ges i tabell 4)	134 899
Riktade insatser (ytterligare specifikation ges i tabell 8)	78 578
Forskningsinitiering	15 260
Internationellt samarbete	5 404
Övriga bidrag till forskning och kulturliv	9 365
Summa	**290 446**

Projekt

Hos RJ ska ett projekt vara en avgränsad forskningsuppgift som vanligen utförs under högst tre år av en enskild forskare eller en mindre forskargrupp. Till den senare kategorin räknas 2018 de anslag som är större än 4,3 miljoner kronor, vilket är 17 procent (7 av 42) av de nya projektanslagen, en minskning från tidigare år (2017 var det 41 procent). Det är värt att notera att beviljandegraden 2018 ökade något i jämförelse med föregående år (se nedan s. 14). En förklaring verkar vara att den genomsnittliga arbetstidsvolymen har minskat något, förmodligen tillfälligt. Däremot förefaller driftskostnadernas andel av de totala budgetarna att öka. Förklaringarna är flera, däribland behovet att finansiera höga kostnader för datamaterial, hjärnavbildningar och andra kostsamma undersökningstekniker.

Projekten ger viktiga möjligheter för forskare i olika stadier av karriären att pröva nya idéer. Denna stödform gynnar den fria grundforskningen, den öppnar för nyorientering av forskningen och gör det möjligt för forskare att anta riskfyllda vetenskapliga utmaningar. Med varje anslag följer dels ett bidrag till kostnader för publicering med öppen tillgång, dels ett bidrag till internationalisering. Avsikten är att den som får ett projektanslag ska kunna koncentrera sig på sin forskning och slippa söka kompletterande finansiering. Antalet ansökningar fortsätter att vara stort. I flera fall söker forskarna därför anslag även hos andra finansiärer för samma eller liknande forskning. I många fall väljer

forskarna RJ:s anslag, men åtta forskare (2017 var det fyra) – fem kvinnor och tre män – tackade nej till RJ med hänvisning till att Vetenskapsrådet eller Forte antingen beviljar finansiering för fyra år eller ett något högre bidrag till så kallade indirekta kostnader. Detta förhållande, tillsammans med att RJ under både 2017 och 2018 har kunnat finansiera nästintill alla ansökningar som tagits upp på beredningsgruppernas prioriteringslistor, gör det nödvändigt att se över projektbidragens utformning. Av rapporteringen från ordförandena för beredningsgrupperna framgick att även flera av de listade ansökningarna hade betydande kvalitetsbrister. Situationen i stort påverkas av Vetenskapsrådets beslut att kraftigt öka sina anslag till just de fria projektbidragen, där ansökningarna ofta är mer eller mindre identiska med dem som också lämnas till RJ.

Styrelsen avser att återkomma till vilka förändringar som bör göras. De ovan nämnda strategiska målsättningarna betonar att RJ inom stödformen Projekt ska stimulera samarbete mellan forskare från olika forskningsmiljöer. De detaljerade observationerna under de årliga uppföljningarna ger en del uppslag om vad som behöver förändras, liksom rapporten om hur jämställdhetsfrågorna behandlas i beredning- och beslutsprocesserna. Eventuellt behövs diskussioner med lärosätena om gemensamma insatser för att höja ansökningarnas kvalitet. Slutligen måste relationerna till andra finansiärers projektanslag övervägas, liksom vad som kan göras för att ytterligare profilera de anslag RJ finansierar.

Under 2018 har följande 42 projekt (2017 var det 39) fått finansiering av RJ.

Projektanslag 2018 (belopp kr)

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Dr Tom Cubbin	Hantverksmässig Åtrå: en internationell designhistoria över manlig gay fetish-tillverkning	Högskolan för design och konsthantverk, Göteborgs universitet	2 556 000
Docent Eva Serlachius	Social uppmärksamhet bland barn och ungdomar med social ångest	Barn- och ungdomspsykiatriskt forskningscentrum, Karolinska institutet	2 589 000
Professor Lars Berglund	Translatio musicae: fransk och italiensk musik i norra Europa, ca. 1650–1730	Institutionen för musikvetenskap, Uppsala universitet	3 918 000
Direktör Kristian Göransson	Kontakt och konflikt: Grekerna i antikens Cyrenaika	Svenska Institutet i Athen	2 558 000
Fil.dr Anna Friberg	Visioner om den goda framtiden: Hållbar utveckling och långsiktigt politiskt tänkande inom svensk klimatdebatt 1970–2015	Institutionen för humaniora, Mittuniversitetet Campus Sundsvall	2 201 000
Fil.dr Sara Pudas	Förändringar i minnesprocesser under vuxenlivet – Utveckling snarare än avveckling?	Umeå centrum för funktionell hjärnavbildning (UFBI), Umeå universitet	3 293 000
Professor Ulf Elg	Stärkt konkurrensposition genom etiskt beteende: Svenska företag på utvecklingsmarknader	Ekonomihögskolan, Lunds universitet	7 369 000
Docent Cecilia Åse	Genus och nation i kalla krigets spår: Skapandet av ett svenskt militärt kulturarv	Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap, Stockholms universitet	6 069 000
Fil.dr Angelica Hagsand	Alkoholberusade ögonvittnen i fältet: Påverkar hög berusningsgrad, emotionell stress och val av förhörsmetod minnet av ett brott?	Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet	3 435 000
Docent Dimitrios Iordanoglou	Rationaliteten i rampljuset – förnuft och femininitet i det klassiska grekiska dramat	Institutionen för lingvistik och filologi, Uppsala universitet	1 632 000
Professor Aris Fioretos	Nabokovs ryggrad	Institutionen för kultur och lärande, Södertörns högskola	2 053 000
Dr Malin Björnsdotter	En neuropsykologisk undersökning av länken mellan anorexia nervosa och autism	Centrum för social och affektiv neurovetenskap (CSAN), Linköpings universitet	3 923 000
Fil.dr Linda Forssman	Vilken betydelse har högläsning för spädbarns kognitiva och språkliga utveckling? En randomiserad kontrollerad studie	Institutionen för psykologi, Uppsala universitet	3 746 000
Docent Nina Wormbs	Legitimeringsprocesser för att inte handla i klimatfrågan	Avdelningen för historiska studier av vetenskap, teknik och miljö, KTH	2 550 000
Fil.dr Per Vikstrand	Åter till Tuna – Tuna-namnen, spridning av språkliga innovationer och uppkomsten av centralplatser i norra Europa under första årtusendet e.Kr.	Institutionen för nordiska språk, seminariet för nordisk namnforskning, Uppsala universitet	3 748 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Dr Loretta Platts	Arbete efter pensionering: Ett sätt att förlänga arbetslivet som skapar nya ojämlikheter? En jämförelse mellan Sverige, USA och Japan	Stressforskningsinstitutet, Stockholms universitet	3 214 000
Professor Marcus Opp	Portföljbeslut, regleringar, och finansiella intermediärer	Institutionen för finansiell ekonomi, Handelshögskolan i Stockholm	2 250 000
Fil.dr Thomas Ågren	Hur fungerar psykologisk behandling? – Underliggande neurobiologiska mekanismer när inlärd rädsla minskas genom talade instruktioner.	Institutionen för psykologi, Uppsala universitet	2 921 000
Professor Maris Boyd Gillette	Smutsig gruvindustri blir ren gruvturism	Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet	1 940 000
Professor John Axelsson	Vem är känslig för sömnbrist? En storskalig studie för att förstå, kartlägga och predicera individuella skillnader i kognitiv förmåga efter experimentell sömnbrist.	Stressforskningsinstitutet, Stockholms universitet	5 694 000
Docent Henrik Wenander	Den offentliga förvaltningens konstitutionella roll i Norden: demokrati,rättssäkerhet och effektivitet under europeisk påverkan	Juridiska institutionen, Lunds universitet	1 883 000
Docent Annika Teppo	Sårbara omgivningar, starka familjer – socioekonomisk uthållighet och osäkerhet bland Sydafrikas afrikander	Institutionen för lingvistik och filologi, Uppsala universitet	2 679 000
Professor Daniel Kindström	Proaktivt skapande av marknader – Aktörer, aktiviteter och beteenden	Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling (IEI), Linköpings universitet	2 434 000
Professor Peo Hansen	”Håller Afrika på att lämna EEC?” Den europeiska integrationens roll i Afrikas kolonisering och avkolonisering, 1957–1963	Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköpings universitet, Campus Norrköping	3 322 000
Jur.dr Yaffa Epstein	Naturvetenskap och rättsvetenskap: Teori och metoder för tvärvetenskaplig miljöforskning	Juridiska institutionen, Uppsala universitet	3 170 000
Docent Martin Andersson	Resiliens mot ekonomisk krympning: social kapabilitet och utvecklingsländernas framväxt sedan 1950-talet	Ekonomisk-historiska institutionen, Lunds universitet	4 759 000
Fil.dr Amber Beckley	Psykosociala och miljömässiga barndomsprediktorer för brottslighet och brottsofferskap genom livet	Demografiska avdelningen, Stockholms universitet	2 875 000
Docent Lars Lundgren	Satellitstationer och datacenter: nätverksbyggnader som transnationella infrastrukturer och logistiska medier	Institutionen för kultur och kommunikation, Södertörns högskola	3 739 000
Professor Erik Olsson	Filterbubblor och ideologisk segregering online: behövs reglering av sökmaskiner?	Filosofiska institutionen, Lunds universitet	3 787 000
Fil.dr Rouzbeh Parsi	Statsbygge, defensiv modernisering, och inhemsk kolonisation: det svensk-ledda gendarmeriet i Persien 1911–1916	Historiska institutionen, Lunds universitet	2 680 000
Professor Alf Arvidsson	Känslor i 1700-talets vardagsliv: Klass, kön och fromhet i Pehr Stenbergs levernesbeskrivning	Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet	4 973 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Fil.dr Emilia Thorup	En dubbel ögonrörelsemätningsstudie av interaktion mellan spädbarn och föräldrar: tidig utveckling och konsekvenser på längre sikt	Institutionen för psykologi, Uppsala universitet	4 125 000
Lektor José Alemán Bañón	En elektroencefalografisk studie av prediktiv processning hos andraspråkstalare	Centrum för tvåspråkighetsforskning, Stockholms universitet	3 412 000
Fil.dr Fredrik Bertilsson	Humanistisk kunskap i den svenska försvarsforskningen: Humanvetenskapen vid FOA 5	Avdelningen för historiska studier av vetenskap, teknik och miljö, KTH	2 217 000
Professor Sven Oskarsson	Arv via miljö: Nya ansatser för att möjliggöra ökad kunskap om hur vi som sociala, ekonomiska och politiska varelser formas av samspelet mellan genetiska och sociala faktorer	Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet	5 762 000
Dr Janina Neufeld	Synestesti och autism i en tvillingstudie om överlappande neurala mekanismer och deras orsaker	Institutionen för kvinnors och barns hälsa, Karolinska institutet	3 776 000
PhD Erin Cory	Performativitet och integration – deltagande konstnärliga praktiker och nya offentligheter i Malmö	Konst, kultur och kommunikation, Malmö universitet	2 184 000
Docent Daniel Lövheim	Fostran av vetenskapliga eliter i kalla krigets skugga 1962–1985	Institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet	2 548 000
Fil.dr Anne Rese Willén	Kanon och konsertliv: Formeringsprocesser inom Stockholms musikliv 1848–1914	Institutionen för musikvetenskap, Uppsala universitet	2 229 000
Doktor Torkel Richert	Urbana drogscener som riskmiljöer – hur intervenerar polisen och sociala välfärdsinstitutioner och hur påverkar det narkotikaanvändare?	Institutionen för socialt arbete, Malmö universitet	4 137 000
Professor Peter Fredriksson	Uppsägningar: Vilka individer drabbas och hur påverkas dessa individer av policy?	Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet	5 509 000
Professor Mats Fridlund	Ting för att leva med terror: en global historia av den urbana terrorns och säkerhetens materialiteter	Max-Planck-Gesellschaft, Berlin, Tyskland	2 829 000
Summa			**142 688 000**

Med tanke på att projektanslagen i Sverige anses ha stor betydelse för den individuella karriären har RJ under en följd av år analyserat hur anslagen fördelas på sökande av olika kön och karriärålder. De årliga talen är relativt små och måste tolkas med försiktighet, men RJ:s databas gör det möjligt att följa utvecklingen under längre tid, vilket också görs i den årliga uppföljningen av jämställdhetspolicyn. År 2018 kom 647 ansökningar in (2017 var det 626). Av dessa har 282 (43 procent) kvinnliga projektledare och 365 (57 procent) manliga. Av de 42 beviljade anslagen har 17 kvinnliga projektledare och 25 manliga, det vill säga 40 respektive 60 procent.

RJ har även studerat anslagsbesluten utifrån så kallad karriärålder, vilken anger antalet år som har gått sedan forskaren avlade doktorsexamen. Medianen

för kvinnliga projektledare som fick anslag 2018 är betydligt lägre än för manliga. RJ:s policy är att i första hand bedöma ansökningarnas kvalitet och originalitet och inte forskarnas tidigare prestationer (så kallad track record). Denna princip har genom åren vanligtvis visat sig vara gynnsam för de yngre forskarnas möjligheter att framgångsrikt konkurrera om anslag. Under 2018 var det tydligast för kvinnliga sökande.

RJ:s styrelse beslutade under 2017 att utöver den kvantitativa analysen anlita externa experter för att analysera beredningsprocesserna ur ett jämställdhetsperspektiv som även inkluderar intersektionella inslag, det vill säga maktordningar som ålder, etnicitet och vetenskaplig status. Rapporten har under 2018 bland annat diskuterats i beredningsgrupperna och vid en halvdagskonferens i augusti. Vid det senare tillfället medverkade även experter från Vetenskapsrådet genom att informera om deras erfarenheter av hur man kan åstadkomma jämställd beredning. Analysen av beredningsarbete och andra processer, instruktioner, utlysnings- och informationstexter med mera kan tillföra insikter som de kvantitativa analyserna inte kan ge och säkerställa att inga ovidkommande hänsyn påverkar besluten. Ett omedelbart resultat är att styrelsen har gett RJ:s kansli i uppdrag att utarbeta en beredningshandbok som ska vara betydligt mer detaljerad och omfattande än de nuvarande skriftliga instruktionerna. Syftet med beredningshandboken och insatserna för att införa dess innehåll i bedömningsarbetet är att säkerställa att all beredning görs på samma sätt. Dessutom ska RJ förtydliga varför stiftelsen ser det som viktigt att arbeta med jämställdhet.

De begränsningar i rätten att söka projektanslag som RJ:s styrelse införde under 2014 permanentades efter tre års försöksverksamhet. En forskare får därmed enbart vara med i en enda ansökan som projektledare eller som projektdeltagare. Vidare får forskare som medverkat i ansökan som projektledare eller projektdeltagare och har fått avslag två år i följd inte söka nästa år. Avsikten med båda åtgärderna är att uppmana de sökande att noga överväga vilken forskningsidé som är deras bästa och att satsa på den. På så sätt kan förhoppningsvis ansökningarnas genomsnittliga kvalitet öka och arbetsbördan för beredningsgrupperna minska. Några oförutsedda, eller negativa effekter av begränsningsreglerna har inte kunnat ses. Som resultat av åtgärderna har antalet ansökningar sedan 2013 minskat med cirka 275, från 925 till 649. Beviljandegraden är 6,5 procent, men är 7,7 procent om de åtta forskare som avstod från RJ:s anslag räknas med.

Som framgår av tabell 5 och 6 är anslagens spridning på lärosäten (eller motsvarande) och på olika ämnen stor.

Tabell 4 Beviljade projektansökningar och det totala antalet ansökningar 2018 (belopp tkr) fördelade efter ämnesområde och kön

	Beviljade ansökningar				Totala antalet ansökningar		
Ämne	**Antal**	**Kvinnor**	**Män**	**Belopp**	**Antal**	**Kvinnor**	**Män**
Antikvetenskap	2		2	4 190	5	2	3
Arbetslivsstudier	1	1		3 214	2	1	1
Arkeologi	0				12	5	7
Arkitektur	0				2	1	1
Biblioteks- och informations-vetenskap	0				1		1
Design	0				3	2	1
Didaktik	0				6	3	3
Ekonomisk geografi	0				2	1	1
Ekonomisk historia	0				11	4	7
Etik	0				3		3
Etnologi	1		1	4 973	8	6	2
Filmvetenskap	0				3	2	1
Filosofi	1		1	3 787	27	5	22
Folkhälsovetenskap, global hälsa, socialmedicin och epidemiologi	0				9	5	4
Företagsekonomi	3		3	12 053	40	9	31
Genusstudier	0				10	6	4
Globaliseringsstudier	0				3	1	2
Historia	3	1	2	8 203	57	21	36
Hälso- och sjukvårdsorganisation, hälsopolitik och hälsoekonomi	0				1		1
Idé- och lärdomshistoria	1		1	2 217	12	6	6
Internationell migration och etniska relationer (Imer)	0				7	5	2
Juridik (exklusive juridik och sam-hälle)	2	1	1	5 053	16	7	9
Juridik och samhälle	0				12	7	5
Jämförande språkvetenskap och lingvistik	1		1	3 412	19	6	13
Kommunikationsvetenskap	0				3	3	
Konstvetenskap	0				9	8	1
Kulturgeografi	0				10	5	5
Kulturstudier	3	2	1	10 809	10	7	3
Litteraturstudier	0				11	7	4
Litteraturvetenskap	1		1	2 053	17	3	14
Lärande	0				3	1	2
Medicinsk etik	0				1	1	
Medievetenskap	1		1	3 739	11	5	6
Miljömedicin och yrkesmedicin	0				1		1
Musikvetenskap	2	1	1	6 147	9	3	6
Mänsklig interaktion med IKT	0				3	2	1
Nationalekonomi	2		2	10 268	29	8	21

	Beviljade ansökningar				Totala antalet ansökningar		
Ämne	**Antal**	**Kvinnor**	**Män**	**Belopp**	**Antal**	**Kvinnor**	**Män**
Neurovetenskaper	1	1		3 776	1	1	
Omvårdnad	0				1	1	
Pedagogik	0				17	9	8
Pedagogiskt arbete	0				2	2	
Psykologi (exklusive tillämpad psykologi)	7	5	2	26 291	33	11	22
Religionshistoria	0				3		3
Religionsvetenskap	0				9	3	6
Sannolikhetsteori och statistik	0				3	1	2
Sjukgymnastik	0				1	1	
Socialantropologi	2	2		4 619	20	14	6
Socialt arbete	1		1	4 137	5	4	1
Sociologi (exklusive socialt arbete, socialpsykologi och socialantropologi)	1	1		2 875	36	15	21
Språkstudier	1		1	3 748	11	4	7
Språkteknologi (språkveten-skap-lig databehandling)	0				1	1	
Statsvetenskap (exklusive studier av offentlig förvaltning och globaliseringsstudier)	1		1	5 762	49	25	24
Studier av offentlig förvaltning	0				8	1	7
Systemvetenskap	0				1	1	
Systemvetenskap, informationssy-stem och informatik med samhällsvetenskaplig inriktning	0				3	1	2
Teknikhistoria	3	1	2	7 927	5	2	3
Tillämpad psykologi	1	1		3 435	13	6	7
Tvärvetenskapliga studier	0				24	14	10
Övrig annan humaniora	0				11	6	5
Övrig annan samhällsvetenskap	0				2	1	1
Summa	**42**	**17**	**25**	**142 688**	**647**	**282**	**365**

Tabell 5 Beviljade projektansökningar fördelade efter anslagsförvaltare 2018 (belopp tkr)

Anslagsförvaltare	Beviljat belopp	Antal
Göteborgs universitet	10 760	4
Handelshögskolan i Stockholm	2 250	1
Karolinska institutet	6 365	2
KTH, Kungliga Tekniska högskolan	4 767	2
Linköpings universitet	5 756	2
Lunds universitet	17 798	4
Malmö universitet	6 321	2
Mittuniversitetet Campus Sundsvall	2 201	1
Sahlgrenska universitetssjukhuset	3 923	1
Stockholms universitet	23 812	6
Svenska Institutet i Athen	2 558	1
Södertörns högskola	5 792	2
Umeå universitet	8 266	2
Uppsala universitet	39 439	11
Utrikespolitiska Institutet	2 680	1
Summa	**142 688**	**42**
Produktionsstöd	911	
Summa	**911**	
Summa total	**143 599**	**42**

Program

Program är RJ:s stödform för forskningsuppgifter som kräver en större forskargrupp under sex till åtta år. År 2018 utlystes RJ Program för fjortonde gången, och totalt har nu 37 forskargrupper beviljats programstöd sedan starten 2005. Under året kom 31 programansökningar in. Beredningsgruppen beslutade att föra sex av dessa vidare till beredning i en andra omgång inklusive intervjuer med respektive forskargrupp. Av dessa beviljades följande:

- Professor Kimmo Granqvist, 43 770 000 kronor till programmet *Romernas språkliga repertoarer i en öppen värld*, med Södertörns högskola som anslagsförvaltare
- Professor Bo Malmberg, 40 240 000 kronor till programmet *Lyckliga gatan? Geografisk polarisering och social sammanhållning i dagens Sverige*, med Stockholms universitet som anslagsförvaltare
- Professor Åsa Wikforss, 50 400 000 kronor till programmet *Kunskapsresistens – Orsaker, konsekvenser och motmedel, med Stockholms universitet som anslagsförvaltare.*

Riksbankens Jubileumsfond öronmärker inte medel till olika forskningsområden när det gäller stödformen Program. Därför kan det vara av intresse att stu-

dera den större fördelningen mellan samhällsvetenskap och humaniora. En genomgång av alla program sedan starten 2005 visar på en mycket jämn fördelning mellan humanistiskt och samhällsvetenskapligt baserade program. Av totalt 348 inskickade ansökningar är 171 att betrakta som i huvudsak samhällsvetenskapliga och 153 som humanistiska, medan 14 är en likvärdig blandning av de båda. Av de 37 beviljade ansökningarna är 18 i första hand samhällsvetenskapliga och 19 humanistiska.

Tabell 6 Antalet programansökningar 2018 och beviljade ansökningar (belopp tkr) fördelade efter ämnesområde och kön på projektledarna

Ämne	Antal	Kvinnor	Män	Sökt belopp	Antal beviljade	Beviljat belopp
Ekonomisk historia	1	1		30 593		
Etik	1	1		26 771		
Filosofi	2	1	1	67 528	1	50 400
Folkhälsovetenskap, global hälsa, socialmedicin och epidemiologi	1		1	33 126		
Företagsekonomi	1		1	36 767		
Gerontologi, medicinsk/hälsovetenskaplig inriktning	1	1		25 348		
Historia	3	1	2	86 141		
Jämförande språkvetenskap och lingvistik	3	2	1	101 775	1	43 770
Kulturgeografi	1		1	34 737	1	40 240
Kulturstudier	1	1		28 981		
Litteraturstudier	1		1	29 035		
Lärande	1		1	30 123		
Nationalekonomi	1		1	32 912		
Religionsvetenskap	3	1	2	106 705		
Sociologi (exklusive socialt arbete, socialpsykologi och socialantropologi)	2		2	74 698		
Statsvetenskap (exklusive studier av offentlig förvaltning och globaliseringsstudier)	2	2		73 241		
Systemvetenskap, informationssystem och informatik med samhällsvetenskaplig inriktning	1		1	24 307		
Tvärvetenskapliga studier	3		3	113 228		
Övrig annan humaniora	2		2	80 931		
Summa	**31**	**11**	**20**	**1 036 947**	**3**	**134 410**
Produktionsstöd						214
Översättningsbidrag						275
Summa						**489**
Summa total						**134 899**

Infrastruktur för forskning

Ansökningarna till Infrastruktur för forskning hanterades tidigare av ordförandena för beredningsgrupperna 1–4. År 2015 etablerades en egen beredningsgrupp för infrastruktur. Vid slutet av 2018, efter fyra år, ersattes tre av de sex ledamöterna medan tre kvarstår för kontinuiteten. Beredningsgruppens verksamhet är dokumenterad på olika sätt och fortlever genom de kvarstående ledamöterna.

Ansökningarnas mycket olika natur – från statistiska databaser till digitalisering av material på väg att falla sönder – har gjort att olikartade kriterier vägts in för olika ansökningar. Till exempel har kriteriet ”långsiktig hållbarhet” ibland fått tolkas så att material i dåligt skick prioriterats trots att det dokumenterade forskningsbehovet kanske inte varit överdrivet starkt. Ett antal ansökningar har också haft svårt att precisera de forskningsbehov som kan motivera projektansökan, främst inom humaniora och i synnerhet från museer. Det hänger möjligen delvis samman med att möjligheterna och behoven för forskning med digitala material och metoder ännu inte är särdeles utvecklade inom dessa områden. Samhällsvetenskapen har kommit längre, men också där finns en betydande utvecklingspotential.

Gruppen bjöd därför in till ett seminarium i februari 2018 och föreslog en separat utlysning för mixed methods, där fokus skulle ligga på kombinationen av kvantitativ och kvalitativ metod och där infrastruktur skulle ingå som en möjlig, men inte nödvändig, del. Beredningsgruppen konstaterar att kvaliteten på ansökningarna stadigt har förbättrats under dessa fyra år. Projekten har också blivit större till sitt omfång och samarbeten med redan etablerade infrastrukturer har ökat. Detta är trender som RJ välkomnar.

Anslag till infrastruktur för forskning 2018 (belopp kr)

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Kristian Göransson	Mötesplats Medelhavet – En forskningsplattform för digitaliserade arkeologiska samlingar och arkiv vid de svenska instituten i Athen, Rom och Istanbul	Svenska Institutet i Rom	10 958 000
Mattias Lundberg	SweLiMuS (Swedish Liturgical Music Sources): En onlineportal för liturgiska musikhandskrifter i Sverige c.1520–c.1820	Institutionen för musikvetenskap, Uppsala universitet	2 133 000
Maria Sjöberg	Svenskt kvinnobiografiskt lexikon, 2.0	Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet	7 495 000
Christian Horn	Hällristningar i tre dimensioner – dokumentation, forskning och förmedling	Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet	5 480 000
Kristine Eck	Automatisering av Uppsala konfliktdataprogram (UCDP)	Institutionen för freds- och konfliktforskning, Uppsala universitet	5 478 000
Kenneth Nelson	SPIN databasen: en uppdatering och utvidgning	Institutet för social forskning (Sofi), Stockholms universitet	9 000 000
Lars Björk	Utvärdering och anpassning av en förbättrad OCR-process vid massdigitalisering	Kungliga biblioteket	1 689 000
Jonas Nordin	Svenska eftermedeltida handskrifter i Kungliga biblioteket och Uppsala universitetsbibliotek – ett katalogiserings- och digitaliseringsprojekt	Kungliga biblioteket	4 220 000
Summa			**46 453 000**

Tabell 7 Beviljade ansökningar inom infrastruktur för forskning fördelade efter anslagsförvaltare 2018 (belopp tkr)

Anslagsförvaltare	Beviljat belopp	Antal
Göteborgs universitet	12 975	2
Kungliga biblioteket	5 909	2
Stockholms universitet	9 000	1
Svenska Institutet i Rom	10 958	1
Uppsala universitet	7 611	2
Summa	**46 453**	**8**
Tilläggsanslag	487	
Summa total	**46 940**	**8**

Forskningsinitiering

För att kunna möta efterfrågan från forskarsamhället om stöd till vetenskapliga möten och nya nätverk ger RJ anslag till forskningsinitiering. Ansökningarna spänner över ett stort fält: bidrag till internationella konferenser, arbetskonfe-

renser kring nya forskningsområden samt skapandet av nya nätverk och förberedelser för nya forskningsprogram. Forskningsinitiering har under de senaste tio åren tydligt bidragit till att stimulera svensk samhällsvetenskaplig och humanistisk forskning och lett till att hundratals forskare och forskargrupper fått möjlighet att utveckla och förbättra sin forskning genom i första hand internationella kontakter. Genom stödformens fokus på vetenskapliga möten och initieringen av ny forskning är stödformen betydelsefull och dessutom relativt unik i Sverige.

Under året beviljades 94 av 154 ansökningar.

Anslag till forskningsinitiering 2018 (belopp kr)

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Docent Lisa Maria Dellmuth	Intressegrupper, internationella organisationer och global problemlösningsförmåga	Ekonomisk-historiska institutionen, Stockholms universitet	225 000
Professor Stefan Olsson	Värdering av tillgångar – ur företagsekonomiskt och rättsvetenskapligt perspektiv	Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap, Karlstads universitet	50 000
Professor Helena Wahlström Henriksson	Nära relationer: en mång- och tvärvetenskaplig konferens för kritiska studier om familj och släktskap	Centrum för genusvetenskap, Uppsala universitet	160 000
Fil.dr Johannes Heuman	Det tidiga minnet av Förintelsen i Sverige: Arkiv, vittnesmål och reflexioner	Högskolan för lärande och kommunikation, Jönköping University	50 000
Docent Anna Forné	Nya perspektiv på rum och rumslighet i samtida litteratur- och kulturteori – En interdisciplinär workshop	Institutionen för språk och litteraturer, Göteborgs universitet	65 000
Fil.dr Sara Ellis Nilsson	Mot en ontologi av digitalhistoria	Fakulteten för lärande och samhälle, Malmö universitet	105 000
Docent Magnus Andersson	Mobila socialiteter: en länk mellan mobilitet och mobil kommunikationsforskning, en internationell workshop	Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet	90 000
Fil.dr Olga (Volha) Sasunkevich	Transnationell solidaritet: Genus och sexualitet bortom geopolitik	Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet	180 000
Fil.dr Peter Wikström	Populärmusikens diskurser: Autenticitet och mediatisering	Institutionen för språk, litteratur och interkultur, Karlstads universitet	100 000
Dr Doris Leibetseder	Reproduktion för queera och transpersoner genom ART (Assisted Reproductive Technology, assisterad befruktning): Lagliga, kulturella, och socioekonomiska utmaningar	Centrum för genusvetenskap, Uppsala universitet	80 000
Dr Erik Edoff	Makromodellering av kulturarvet – stärkande av datadriven textanalys	Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet	200 000
Fil.dr Magnus Tessing Schneider	Estetik inom 1700-talets teater: Att leva, framföra, erfara upplysningen	Institutionen för musik och teatervetenskap, Stockholms universitet	185 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Professor Jonas Svensson	Globala utmaningar: Gränser, populism och det post-koloniala tillståndet	Föreningen för vetenskaplig publicering, institutionen för kulturvetenskaper, Linnéuniversitetet Växjö	170 000
Fil.dr Henrik Otterberg	Thoreau vid 200: Bruk och missbruk, ett symposium vid institutionen för litteratur, idéhistoria och religion, Göteborgs universitet, 2–4 maj 2018	Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion, Göteborgs universitet	110 000
Professor Gunnel Ekroth	Logistik i grekiska helgedomar – Att utforska den mänskliga närvaron på antika kultplatser	Institutionen för arkeologi och antik historia, Uppsala universitet	355 000
Docent Yulia Gradskova	Intimitetsrevolutioner och postsocialism? Sexualitet, rättigheter och backlash – konferens och etablering av nätverket för forskning om intimiteter i förändring i ”nya Öst”	CBEES – Centre for Baltic and East European Studies, Södertörns högskola	85 000
Dr Michael Loader	Lettland vid ett vägskäl: Hundra år av självständighet	Institutionen för Rysslands- och Eurasienstudier, Uppsala universitet	100 000
Professor Lars Trägårdh	Högtillitssamhällen under tryck: Migration, mångfald och social tillit i Skandinavien	Enheten för forskning om det civila samhället, Ersta Sköndal Bräcke högskola, Campus Ersta	120 000
Professor Joakim Goldhahn	Mellan människor och djur – arkeologiska perspektiv på en animerad relation	Institutionen för kulturvetenskaper, Linnéuniversitetet Kalmar	95 000
Docent Per Högselius	Challenging Europe: Technology, Environment and the Quest for Resource Security, 1815–2015	Avdelningen för historiska studier av vetenskap, teknik och miljö, KTH	75 000
Fil.dr Linn Holmberg	Strandade encyklopedier: internationellt symposium om encyklopediska drömmar och praktiker, ca. 1700–2000	Institutionen för kultur och estetik, Stockholms universitet	200 000
PhD Marina Povitkina	Tvärvetenskapliga korruptionsforskningsforum: Korruptionens mekanismer – regionala perspektiv och potentiella lösningar	Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet	400 000
Professor Lars Berglund	Current Practices in Pop Music Studies: en internationell, tvärvetenskaplig konferens vid Uppsala universitet, 19–20 juni 2018	Institutionen för musikvetenskap, Uppsala universitet	150 000
Docent Beáta Megyesi	HistoCrypt 2018 – Den första internationella konferensen i historisk kryptologi	Institutionen för lingvistik och filologi, Uppsala universitet	400 000
Professor Isabell Schierenbeck	Policyinramningen av ”migrationskrisen” ur ett jämförande perspektiv: Från problemformulering till institutionalisering (eller inte)	Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet	200 000
Universitetslektor Iñaki Rodríguez Longarela	Kvotering till bolagsstyrelser för ökad mångfald: ja, nej, kanske?	Företagsekonomiska institutionen, Stockholms universitet	200 000
Docent Marie Cronqvist	Transnationella perspektiv på civilförsvar	Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet	215 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Universitetslektor Vassilios Sabatakakis	Anordnandet av den internationella konferensen the 6:th European Congress of Modern Greek Studies, Lunds universitet, 4–7 oktober 2018.	Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet	90 000
Fil.dr Niklas Bremberg	Efter paradigmens slut i IR – bygga eller bränna broar i studiet av europeisk säkerhet?	Utrikespolitiska Institutet	75 000
Fil.dr Maths Bertell	Den vikingatida Östersjöregionen och den muslimska världen	Institutionen för humaniora, Mittuniversitetet Campus Sundsvall	100 000
Fil.dr Astrid von Rosen	Scenografi & konsthistoria – nya kritiska perspektiv, internationell workshop	Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet	70 000
Professor Stina Ericsson	Kommunikation och universell utformning	Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet	200 000
Professor Susanna Fellman	Organiserandet av en internationell, ekonomisk-historisk konferens med temat Nationella perspektiv på internationella karteller	Avdelningen för ekonomisk historia, institutionen för ekonomi och samhälle, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet	190 000
Professor Hercules Dalianis	The Seventh Swedish Language Technology Conference (SLTC), Stockholms universitet, 7–9 november 2018	Institutionen för data- och systemvetenskap, Stockholms universitet	175 000
Fil.dr Andreas Jacobsson	Interkulturalitet i lärarutbildning: Metoder, kritiska perspektiv och hållbarhet	Institutionen för språk, litteratur och interkultur, Karlstads universitet	100 000
Professor Mats Rosengren	Politisk retorik bortom politiken: workshop om ghananska och svenska retoriska kulturer	Litteraturvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet	145 000
Docent Peter Skoglund	Berättande i hällristningar	Institutionen för kulturvetenskaper, Linnéuniversitetet Kalmar	85 000
Professor Eleanor Coghill	Ny-arameiska språk i tid och rum	Institutionen för lingvistik och filologi, Uppsala universitet	445 000
Docent Helene Martinsson Wallin	Samlande och samlare i Stilla havet – förkoloniala, koloniala och postkoloniala effekter	Campus Gotland, Uppsala universitet	40 000
Professor Pauliina Remes	Konferensen Know Your Place: Alcibiades I Revisited?, i Cambridge, 20–23 september 2018	Filosofiska institutionen, Uppsala universitet	55 000
Fil.dr Ahmed El Gody	Sociala medier, metoder och Big Data Analytics – mot ett nytt ramverk för ”mixed methods,” en internationell workshop	Humanistiska institutionen, Örebro universitet	110 000
Docent Torun Zachrisson	Ansökan om konferensmedel för the 69:th International Sachsensymposion, Stockholm, 15–19 september 2018	Institutionen för arkeologi och antikens kultur, Stockholms universitet Wallenberglaboratoriet	125 000
Dr Diana Kudaibergenova	Kraft och auktoritärt stryre i Centralasiens internationella workshop	Rättssociologiska institutionen, Lunds universitet	115 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
PhD Per-Erik Nilsson	Oanständighet, rasism och populism: Interaktiva praktiker och diskurser i Europa, USA och globalt	Teologiska institutionen, Uppsala universitet	150 000
Docent Stefan Nyzell	Återskapad medeltid, publik historia och akademin: Återskapandet av tidigmedeltida Europa, ca. 400–1000	Lärarutbildningen, Malmö universitet	240 000
Professor Angelika Linke	Herrgårdsbibliotek och kunskapens infrastrukturer under 1700-talet	Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet	150 000
Fil.dr Linn Sandberg	Internationellt forskningsnätverk för kritiska demensstudier	Institutionen för kultur och lärande, Södertörns högskola	215 000
Professor Patrik Svensson	Mot en ny humaniora i Sverige	Avdelningen för historiska studier av vetenskap, teknik och miljö, KTH	200 000
Professor Lars Elleström	Interrelationer mellan olika kommunikationsformer, workshop om viktiga forskningsproblem	Föreningen för vetenskaplig publicering, institutionen för film och litteratur, Linnéuniversitetet Växjö	105 000
Professor Sara Stendahl	Att bekämpa fattigdom: definierande och säkerställande av ett ”socialt minimum”	Juridiska institutionen, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet	110 000
Professor Fredrik Björklund	Initiering av ny forskning kring hjälpande: Vem hjälper, när och varför?	Institutionen för psykologi, Lunds universitet	55 000
Professor Hans Ruin	Plats och förflyttning: Historiens rumslighet (konferensstöd)	Södertörns högskola	90 000
Universitetslektor Daniel Pargman	Att blicka bakåt mot framtiden: Kontrafaktisk historieskrivning som metod för framtidsstudier	Medieteknik och interaktionsdesign, KTH	160 000
Fil.dr Helge Räihä	Digitala multiliteracies, integration, språk och ömsesidigt kulturellt lärande	Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, Örebro universitet	250 000
Docent Francoise Micheline van Riemsdijk	Högkvalificerade flyktingars arbetsmarknadsintegration i Sverige, Tyskland och Nederländerna	Kulturgeografiska institutionen, Uppsala universitet	120 000
PhD Montserrat Lopez Jerez	EH. Emerging Asia: källor, förklaring och konsekvenser av den långsiktiga ekonomiska utvecklingen i Sydostasien	Ekonomisk-historiska institutionen, Lunds universitet	110 000
Direktör Kristian Göransson	Konferensen The Mediterranean and History III: Documenting Port Cities	Svenska Institutet i Rom	150 000
Fil.dr Henrik Chetan Aspengren	En ny regional ordning med globala konsekvenser? Studier av ett framväxande partnerskap i ”Indo-Pacific”	Utrikespolitiska Institutet	160 000
PhD Paul Levin	Konflikt och samlevnad inom Turkiet och bortom dess gränser	Institutionen för Asien-, Mellanöstern- och Turkietstudier, Stockholms universitet	115 000
Docent Magnus Källström	Privat och offentligt runbruk på Öland, Gotland och Bornholm – om runorna i olika sociala miljöer från senvikingatid till efterreformatorisk tid	Riksantikvarieämbetet, Visby	60 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Professor Anna Sparrman	Child Studies Multiple	Tema Barn, Linköpings universitet	360 000
Docent Adrienne Sörbom	Politikens resurser: Forskningsinitierande projekt om betydelsen av ekonomiska resurser för politisk organisering	Institutionen för samhällsvetenskaper, Södertörns högskola	365 000
Dr Marina Nistotskaya	State Capacity Research: Conceptual and Methodological Frontiers	Göteborgs universitet	250 000
Docent Birgit Karlsson	Sverige, Norge och andra världskriget	Institutionen för ekonomi och samhälle, avdelningen för ekonomisk historia, Göteborgs universitet	120 000
Fil.dr Judit Novak	Universitet "i världsklass": ett omtvistat begrepp	Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, Uppsala universitet	250 000
Teol.dr Susanne Olsson	Ivan Aguéli (1869–1917): Anarkist, konstnär, sufi	Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap, Stockholms universitet	200 000
Professor André Jansson	Geomedia 2019: Revisiting the Home	Fakulteten för ekonomi, kommunikation och IT, Karlstads universitet	90 000
Professor Steffen Hindelang	Gemensam europeisk reglering av granskning av utländska direktinvesteringar – Europas svar på utländska makters investeringstrategier som exempelvis Kinas "nya Sidenväg"	Syddansk Universitet, Odense	445 000
PhD Ingrid Stigsdotter	Kvinnor i film ur ett jämförande perspektiv: villkor, positioner och erfarenheter i filmindustrin i Australien, Irland, Litauen, Norge, Storbritannien, Sverige och Turkiet	Institutionen för mediestudier/modevetenskap, Stockholms universitet	125 000
Professor Lars Berglund	Musik, scenkonst och artister i Norden: fransk och italiensk diaspora (1600–1900)	Institutionen för musikvetenskap, Uppsala universitet	95 000
Dr Olle Folke	EGEN Europa	Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet	215 000
Professor Björn Sundmark	The Swedish Society for the Study of English: English in Transformation	Lärarutbildningen, Malmö universitet	150 000
Professor Kerstin Sahlin	Workshop om nyinstitutionell organisationsteori, 2019	Företagsekonomiska institutionen, Uppsala universitet	200 000
Fil.dr Louise Wolthers	Mellankrigstidens linskulturer: fotografi och film i förändring 1919–1939 (symposium)	Hasselbladstiftelsen	60 000
Fil.dr Åsa Warnqvist	IRSCL Congress 2019: Tystnad och tystanden i barnlitteraturen	Svenska Barnboksinstitutet	600 000
Fil.dr Henrik Bergqvist	Ett tvärspråkligt perspektiv på dialogicitet och auktoritet i grammatiken	Institutionen för lingvistik, Stockholms universitet	200 000
Docent Fataneh Farahani	Gästfrihet, fientlighet och allt däremellan	Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap, Stockholms universitet	125 000
Fil.dr Rustamjon Urinboyev	Wanea workshop: vad är det nya i "new autoritarianism?"	Rättssociologiska institutionen, Lunds universitet	250 000

Projektledare	Projekttitel	Lärosäte	Beviljat belopp
Professor Cecilia Sjöholm	International Society of Psychoanalysis and Philosophy: Psykoanalysens sanningar	Institutionen för kultur och kommunikation, Södertörns högskola	140 000
Dr Luis de Miranda	Crea: Ett nytt internationellt och tvärvetenskapligt nätverk om ”Anticipation”	Humanistiska institutionen, Örebro universitet	125 000
Direktör Alexander Husebye	Arkiv utan gränser – Gränser för arkiv (Archive ohne Grenzen – Grenzen für Archive)	Centrum för Näringslivshistoria	200 000
Fil.dr Torkel Lindquist	Radikala muslimer – definitioner och konsekvenser för forskning, internationell konferens vid Karlstads universitet 26–27 mars 2019	Uppsala universitet	80 000
Professor Leos Müller	Den glömda flottan	Historiska institutionen, Stockholms universitet	85 000
Professor Marie Carlson	Genus och utbildning i lokal och global kontext – Forskningsperspektiv från Turkiet, Sverige och några andra regioner	Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, Göteborgs universitet	330 000
Universitetslektor Daniel Ritter	Revolutionsteori för det tjugoförsta århundradet	Sociologiska institutionen, Stockholms universitet	80 000
Professor Annette Hill	Media Mixing, internationellt symposium	Institutionen för kommunikation och medier, Lunds universitet	95 000
Docent Katarzyna Jezierska	Ett rådigt civilsamhälle? Resursernas roll för civilsamhällen i Ryssland, Polen och Sverige	Institutionen för ekonomi och IT, Högskolan Väst	120 000
Professor Ann Towns	Internationell workshop om gender och diplomati	Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet	230 000
Dr Alison Gerber	Forskningsinitiering: Photography as/and knowledge conference 5–6 April 2019	Sociologiska institutionen, Lunds universitet	90 000
Fil.dr Patricia Lorenzoni	I barndomens och välfärdsstatens gränsländer: En workshop om ensamkommande barn och ungdomar i asylprocessen	Teologiska institutionen, Uppsala universitet	70 000
Dr Liesbeth Geevers	Dynastier och statsbildning i Europa, 1500–1700	Historiska institutionen, Lunds universitet LUX	115 000
Docent Julie Hansen	Flerspråkig litteratur och läsaren	Institutionen för Rysslands- och Eurasienstudier, Uppsala universitet	180 000
Professor Barbro Santillo Frizell	Historiska flyttleder i Europas kulturlandskap	Svenska Institutet i Rom	65 000
Professor Arja Karivieri	Konferensen International collaborative missions in Sicily	Institutionen för arkeologi och antikens kultur, Stockholms universitet	230 000
Summa			**15 260 000**

Riktade satsningar

RJ använder de riktade insatserna för att utveckla och förstärka svensk forskning. De är av varierande karaktär, från karriäranställningar för yngre forskare till utlysningar inom forskningsområden som är angelägna ur vetenskaplig eller samhällelig synvinkel. Insatserna ger också utrymme för att pröva nya lösningar och alternativa arbetsformer. För de riktade utlysningarna gäller att de sökande inom givna ramar fritt får formulera sina frågor, det vill säga bottom-up-principen tillämpas i betydande utsträckning även i detta fall. Under 2018 går ett bidrag till en undersökning vid Ersta Sköndal Bräcke högskola om medborgerligt engagemang i det svenska samhället. Samarbete med Riksdagsförvaltningen är ett regelbundet återkommande inslag, under 2018 tydligast i samband med 100-årsfirandet av rösträtten. RJ har tagit initiativet till antologin Rösträttens århundrade som presenterades i riksdagen den 17 december vid ett seminarium som talmannen bjöd in till. Boken kommer under våren 2019 att kunna beställas gratis av bibliotek och gymnasieskolor. För att öka deltagandet i och kunskaperna om rösträttsjubileet finansierar RJ i samarbete med Kungliga biblioteket även digitalisering och tillgängliggörande av material från rösträttsrörelsen. Under arbetet har det visat sig att många små organisationer saknar en egen arkivlösning och därför inte kan publicera sitt material på webbplatsen Demokrati100.se. RJ diskuterar därför med främst Digisam om en lösning skulle kunna tas fram vilken då även skulle kunna användas i andra sammanhang än demokratijubileet.

Den stora satsningen om 60 miljoner kronor på mixade forskningsmetoder, som kommer att utlystes i början av 2019, förbereddes genom en workshop inriktad på att ringa in forskningsbehoven och forskningsmöjligheterna i skärningspunkten mellan kvantitativa och kvalitativa metoder. Bakgrunden till initiativet var iakttagelsen i beredningsgruppen för infrastrukturella projekt att data av nya slag och i stora mängder förändrar forskningen och påverkar de krav som måste ställas på metoder och teoretiska ramar. Däremot valde styrelsen att inte satsa på ett förslag till flerårigt samarbete med lärosätena om ett nytt och omfattande karriärprogram. Målet skulle vara att introducera biträdande lektorat som den reguljära meriteringsanställningen. Styrelsen ansåg emellertid att det föreslagna engagemanget inte var en fristående stiftelses uppgift och skulle innebära en risk för att RJ blev en del av högskolesektorn. Slutligen ska den workshop nämnas som kansliet ordnade, ”Forskningsfinansiering och big data”, med deltagare från svenska och utländska stiftelser. Den kretsade kring frågor om och i så fall hur finansiärerna skulle kunna använda analyser av stora datamängder i sitt proaktiva arbete.

Tabell 8 Riktade insatser 2018 ur Kulturvetenskapliga donationen (belopp tkr)

Flexit	7 615
RJ Sabbatical	15 531
Digitalisering och tillgängliggörande av kulturarvssamlingar	10 000
Pro Futura XIII	30 000
RJ 1 Year Research Grant	3 000
Kommunikationsprojekt	4 511
Sommarkurs Oxford	2 000
Swedish Foundations' Starting Grant	1 836
Övrigt	4 085
Summa	**78 578**

Pro Futura

RJ Pro Futura är ett karriärprogram inom humaniora och samhällsvetenskap, i samarbete med SCAS (Swedish Collegium for Advanced Study). Det är ett spetsforskningsprogram inriktat på juniora forskare som ges möjlighet att forska under mycket goda villkor under fem till sju år. Under den tiden ska Pro Futura-forskaren vistas dels vid det nominerande lärosätet, dels vid SCAS samt vid ett utländskt institut för avancerade studier eller vid ett annat spetsforskningsinstitut. När Pro Futura-perioden är avslutad och efter ytterligare en granskning får forskaren en tillsvidareanställning vid det universitetet som nominerade henne eller honom. Inbjudan att nominera har skickats till ett antal svenska och nordiska universitet samt till Tartu universitet i Estland. Universiteten kan nominera högst fyra personer varav en andel av dessa ska ha doktorsexamen från eller vara verksam vid ett annat lärosäte än det nominerande. Avsikten är att på detta sätt bidra till såväl nationell som internationell rörlighet.

Följande forskare beviljades medel:

- Fredrik Charpentier Ljungqvist, historia, föreslagen av Stockholms universitet
- Eric Cullhed, lingvistik och filologi, föreslagen av Uppsala universitet
- Sarah Nouwen, juridik, föreslagen av universitetet i Cambridge
- Karin Jensen, klinisk neurovetenskap, föreslagen av Karolinska institutet
- Orri Stefánsson, filosofi, föreslagen av Stockholms universitet.

Urvalskommittén utser även forskare som inte kan erbjudas plats i programmet men som ter sig mycket lovande. Dessa erbjuds ett års forskningstid för att vidareutveckla och fördjupa en forskningsidé. De utvalda forskarna av årets RJ 1 Year Research Grant är:

- Jenny Pelletier, föreslagen av Göteborgs universitet, som kommer att forska om medeltida filosofer som William Ockham, Walter Chatton och Adam Wodeham

- Ann-Kristin Kölln, föreslagen av Göteborgs universitet, som planerar att forska om politiska partiers institutionella legitimitet
- Ewan Jones, föreslagen av universitetet i Cambridge, som kommer att fokusera på den så kallade systemteorin.

Global Issues

Tillsammans med tyska Volkswagen Stiftung, italienska Compagnia di San Paolo och brittiska Wellcome Trust har RJ tidigare deltagit i satsningen Europe and Global Challenges. Satsningen hade ambitionen att stimulera europeiska forskare att i större utsträckning än hittills samarbeta med kollegor i andra delar av världen i forskningsprojekt om vår tids stora utmaningar. Medel har utlysts i fyra omgångar, och totalt har 22 forskargrupper beviljats medel.

Som en vidareutveckling av ovanstående satsning har nu ett delvis nytt initiativ arbetats fram av en rad europeiska stiftelser. Dels i samarbete med våra tidigare samarbetspartner, men nu också tillsammans med en rad nya forskningsstiftelser som spanska La Caixa Foundation, danska Novo Nordisk Fonden och Carlsbergfonden, samt de svenska finansiärerna Mistra och Wallenbergstiftelserna.

Satsningen som går under rubriken *Global Issues – Integrating Different Perspectives on Social Inequality* syftar även det till att stimulera internationellt forskningssamarbete och att skapa nya insikter kring underbeforskade frågor av global relevans. Detta program är ett övergripande paraply för olika utlysningar på olika tematiska områden, som alla på olika sätt återspeglar utmaningar som har identifierats i FN:s hållbarhetsmål. Först ut bland de tematiska områdena är så kallad social inequality, vilket resulterade i en utlysning under året och där internationella forskargrupper hade möjlighet att ansöka om forskningsmedel för att problematisera olika aspekter av detta fenomen. Utlysningen genererade hela 252 ansökningar med forskarkonstellationer över hela världen. Beslut kommer att fattas under 2019.

RJ Sabbatical

Från och med 2019 kommer RJ Sabbatical att vara en permanent stödform med årliga utlysningar. RJ Sabbatical har mellan åren 2014 och 2018 varit en försöksverksamhet med utlysningar som har inneburit att tillsvidareanställda lektorer och professorer vid svenska lärosäten har kunnat slutföra vetenskapliga arbeten och skriva större verk och synteser. Samtidigt innebär stödet att forskarna uppmuntras att tillbringa delar av tiden utomlands, och på detta sätt bidrar RJ till att stärka svensk forsknings och utbildnings internationella kontakter. Genom utvärderingar och uppföljningar har det styrkts att RJ Sabbatical fyller en viktig funktion för forskare inom det humanistiska och samhällsvetenskapliga området. Flera av de lektorer som har fått RJ Sabbatical har därefter avancerat till professor och menar i utvärderingsrapporter att de antagligen inte hade gjort det utan möjligheten att slutföra forskningsarbeten.

Liksom tidigare år hade även den femte utlysningen av RJ Sabbatical ett högt söktryck. 109 ansökningar kom in. Ansökningarna och fördelningen på karriärålder hos de sökande visar att stödformen träffar rätt målgrupp, nämligen lektorer och professorer mitt i karriären. Könsfördelningen bland de sökande var före kansliets utgallring 44 kvinnor (40 procent) och 65 män (60 procent). Efter gallringen (det vill säga de ansökningar som behandlades av panelen) var könsfördelningen 44 kvinnor (43 procent) och 59 män (57 procent). Beviljandegraden är därmed 11,6 procent, och per kön är den 50 procent kvinnor och 50 procent män.

I den femte utlysningen beviljades följande forskare medel:

- Bo Andersson, Uppsala universitet: *Aurora von Königsmarcks "Nordischer weÿrauch" – En kontextualiserad edition*
- Erik Angner, Stockholms universitet: *Vad är beteendeekonomin och nudge-programmet?*
- Joakim Goldhahn, Linnéuniversitetet: *Hällbilder i norra Europa – en ny syntes*
- Erik Green, Lunds universitet: *Etablerandet och expansionen av en bosättarekonomi: Kapkolonin, 1657–1840*
- Jenny Gunnarsson Payne, *Södertörns högskola: Framtidens släktskap: Att teoretisera släktskap i den assisterade befruktningens tidevarv*
- Magnus Hörnqvist, Stockholms universitet: *Lusten att straffa – en forskningssyntes*
- Wiebke Kolbe, Lunds universitet: *Till havet! Tyska havsbad och kustturism 1871–1945*
- Yvonne Leffler, Göteborgs universitet: *Det svenska romanundret – Svensk 1800-talsroman som världslitteratur*
- Sonja Opper, Lunds universitet: *Sociala nätverk och entreprenörskap*
- Sharon Rider, Uppsala universitet*: Universitetets idé: En filosofisk-antropologisk undersökning av högre utbildning*
- Mattias Tydén, Stockholms universitet: *Rastänkande och politik – Rasismens omvandlingar under svenskt 1900-tal*
- Jenny White, Stockholms universitet: *Polariseringens dynamik i Turkiet – Inblickar i Turkiets samhällsutveckling under 1970-talet.*

Flexit

RJ:s samverkanssatsning Flexit som bidrar till kunskapsöverföring mellan lärosätena och organisationer utanför akademin fortsatte under 2018 med utlysning av fyra nya Flexit-tjänster varav följande tre tillsattes:

- Janet Johansson, Södertörns högskola i samarbete med Riksteatern: *Skapa jämlikhet genom att dramatisera dagliga rutiner bakom och framför scenen: ett projekt om sociala innovativa metoder för jämställdhetsstrategi vid Riksteatern*

- Katja Lindqvist, Lunds universitet i samarbete med Kulturförvaltningen, Region Skåne: *Forskning om utvecklingsarbete kring kulturella och kreativa näringar: drivkrafter och samspel*
- Caroline Wigren-Kristoferson, Lunds universitet i samarbete med Helsingborgs stad: *Forskning om innovativa processer i offentlig upphandling Helsingborg.*

Tjänsten på Myndigheten för tillgängliga medier tillsattes inte.

Under året gjordes fyra halvtidsuppföljningar av pågående Flexit-projekt, och tre så kallade transitsamtal, som har för avsikt att säkerställa en smidig övergång för forskaren mellan organisation och lärosäte efter projektets andra år, genomfördes. Slutligen arrangerades två nätverksmöten för Flexit-forskarna. Under året kom också totalt fyra slutredovisningar in från de första Flexit-projekten enligt den modifierade form med två års tjänstgöring på en värdorganisation och ett år på ett lärosäte som sjösattes 2014.

Utlysningen som planerades till december sköts fram till 2019 då flera tilltänkta värdorganisationer hoppade av i ett sent skede. Programgruppen för Flexit sammanträdde i september och diskuterade olika åtgärder för att öka kunskapen om och intresset för Flexit-programmet bland forskare, lärosäten och organisationer.

Swedish Foundations' Starting Grant

Swedish Foundations' Starting Grant är ett samarbete mellan RJ och ett antal andra stiftelser. Ambitionen är att fånga upp de forskare vid svenska lärosäten som ligger i den europeiska tätgruppen – men som inte tilldelas medel från ERC – och ge dem långsiktiga förutsättningar för att bedriva sin forskning. I årets stiftelseutlysning fanns det en ansökan inom samhällsvetenskap som RJ kommer att finansiera. Den gällde Lisa Strömbom, statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet, och hennes projekt *Pushing the Boundaries of Peace Research – Reconceptualizing and Measuring Agonistic Peace*.

Kommunikationsprojekt

RJ beslutade att avsätta fyra miljoner kronor årligen i tre år till en satsning på kommunikationsprojekt. Syftet var att uppmuntra forskare att sprida sina resultat, samverka mer och att öka förtroendet för forskning samt minska utbredningen av faktaresistens. Efter tre år utvärderas satsningen internt i syfte att analysera möjligheterna för en fortsättning. Totalt har 211 ansökningar skickats in och 34 ansökningar beviljats. Beviljandegraden uppgick därmed till 22,6 procent. Både vad det gäller beviljade ansökningar och söktrycket har det varit en jämn fördelning mellan kvinnor och män, liksom mellan juniora och mer etablerade forskare.

Följande elva ansökningar beviljades medel 2018:

- Viking Bohman, Utrikespolitiska Institutet: *Kommunikationssatsning om Kinas nya sidenvägar*
- Ellinor Gustafsson, Umeå universitet: *Forskningskommunikation riktad till baspersonal inom äldre- och funktionshinderomsorg samt deras chefer*
- Angelica Hagsand, Göteborgs universitet: *Samverkan för att överbrygga kunskapsglappet mellan akademin och rättsväsendet: En viktig förstärkning av rättssäkerheten i Sverige*
- Cornelius Holtorf, Linnéuniversitetet: *En målarbok om arkeologi*
- Anna Jonsson, Stockholms universitet: *Kunskapsserien: Om konsten att kommunicera och samverka bortom elfenbenstorn och marknadstorg genom serieteckningar*
- Mats Lekander, Stockholms universitet: *Stressforskningspodden – en kulturell forskningspodd om stress och hälsa*
- Magnus Linton, Institutet för Framtidsstudier: *Skriven mening*
- Karl-Johan Lindholm, Uppsala universitet: *Explorative Imaginaries; Kommunikationsprojekt om skogens biokulturarv*
- Janne Kontio, Stockholms universitet: *Pedagogeek-podden: insikter från forskningens framkant*
- Bodil Petersson, Linnéuniversitetet: *Experimentellt Kulturarv – publikt gestaltningsprojekt mellan konst och vetenskap*
- Heinz Werner Wessler, Uppsala universitet: *Ett kosmopolitiskt språk: Hindustani i Surat – 300 år sedan*
- Maria Magdolna Béky Winnerstam, Långsjö teater: *Don Quijote i Urkarnas Värld.*

Sommarkurs i digital humaniora i Oxford

Beredningsgruppen för infrastruktur har tre gånger kombinerat sina beredningsmöten med studiebesök för att hämta intryck och inspiration. Vid beredningsgruppens besök i Oxford etablerade de kontakt med Oxford e-Research Centre och det gemensamma initiativet Digital.Humanities@Oxford, som driver den mycket väletablerade Digital Humanities at Oxford Summer School. RJ försäkrade sig om ett antal platser där och lyste ut dem för yngre forskare i Sverige 2017. Intresset var överväldigande och antalet platser utvidgades. Utlysningen kommer att upprepas tre gånger. Sommaren 2018 deltog 28 forskare som finansierades av RJ.

Digitalisering

Vetenskapsrådet fick 2017 regeringens uppdrag att stödja datadriven forskning, bland annat genom utlysning av projektbidrag för digitalisering och tillgängliggörande av kulturarvssamlingar för forskningsändamål. RJ bidrar till uppdraget, tillsammans med Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademien. Den första utlysningen genomfördes under 2018, och totalt beviljades

nio projekt sammanlagt 121 500 000 kronor. RJ kommer att medverka även under nästa utlysning inom satsningen som planeras till 2020.

Mixade metoder

Under 2018 fattade styrelsen ett beslut om att avsätta 64 miljoner kronor för en utlysning med inriktning mot så kallade mixade metoder och metodutveckling som kombinerar kvalitativa samt kvantitativa metoder. Utlysningen är planerad att genomföras under våren 2019.

Samhällets långsiktiga kunskapsförsörjning

I syfte att stärka och samla den svenska forskningen om forskning, högre utbildning, innovationspolitik och samverkan har RJ tagit initiativ till programmet *Samhällets långsiktiga kunskapsförsörjning* tillsammans med Formas, Forte och Vetenskapsrådet. I oktober 2015 beviljades åtta projekt totalt 80 miljoner kronor. Forskningen började att bedrivas 2016, och samma år tillträdde fil.dr Fredrik Persson-Lahusen som koordinator för programmet.

Under 2018 har såväl det programinterna som utåtriktade arbetet intensifierats. Vid den årliga programkonferensen diskuterades forskningskommunikation med politiker och andra inbjudna intressenter. En forskningspolitisk seminarieserie i riksdagen har initierats i samarbete med Sällskapet Riksdagsledamöter och forskare (Rifo), och programmets forskare har framträtt vid Bokmässan och i andra publika sammanhang. Programmet har hittills resulterat i 33 vetenskapliga artiklar. Under året genomfördes en halvtidsuppföljning med sex av programmets projekt.

Övriga bidrag till forskning och kulturliv

Till denna budgetpost förs kostnaderna för RJ:s forskningsförberedande insatser, liksom för utvärderingar av stödformer och riktade satsningar. Den innehåller också en rad forskningskommunikativa insatser: medlemskapen i Internationella Vetenskapsfestivalen Göteborg 2019–2021, Vetenskap & Allmänhet (VA), forskning.se och Swecris samt kostnaderna för RJ:s medverkan under politikerveckan i Almedalen, Järvaveckan och Forskartorget vid Bok och Bibliotek (Bokmässan) i Göteborg. Under 2018 beviljades fortsatt stöd till VA:s arbete under åren 2019–2022 med projektet *Vetenskapen i samhället*. Ett särskilt fokus kommer att ligga på att söka förklaringar till allmänhetens relativt låga förtroende för humaniora. Ett annat anslag till VA avser hur forskarna ser på kommunikation och så kallad öppen vetenskap. Dessa frågor, liksom spörsmål om medborgarforskning och vetenskapens demokratisering, har behandlats i flera sammanhang under 2018, ofta i dialog med andra forskningsfinansiärer. Sveriges Unga Akademi har erhållit bidrag för ett praktiskt och tillämpat arbete om öppen vetenskap och forskningskommunikation. Strategiarbetet framhåller att RJ under de närmsta åren ska utveckla konkreta insatser

för en stärkt forskningsinfrastruktur. Några anslag avser den framtida infrastrukturen för humanistisk vetenskap, ett tema som bearbetades vid ett par välbesökta workshoppar. Ett liknande tema i kombination med utvecklingen mot öppen vetenskap behandlades inom ramen för ett stöd till redaktörerna för en rad vetenskapliga tidskrifter. I det arbetet fick ofta små och underfinansierade tidskrifter möjlighet att diskutera hur de kan manövrera i en snabbt föränderlig miljö för vetenskaplig publicering. Mindre bidrag lämnades bland annat till forskning, popularisering och publicering inom kulturarvsområdet, däribland Arkeologidagen och hur forskare kan använda Wikipedia som verktyg för forskningskommunikation.

Internationellt samarbete

Uppmärksamheten som svensk forsknings internationella samarbeten och kontakter drar till sig växer. Regeringens utredare av ökad internationalisering av universitet och högskolor har bland annat lagt fram förslag om vikten av att omvärldsbevakningen förbättras, ett behov som förmodligen kan tillgodoses bäst genom samarbete mellan flera finansiärer. Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (Stint) fortsätter att presentera nya analyser och rekommendationer. RJ ingår i referensgruppen för Stints Kinasatsning. RJ medverkade tillsammans med en rad svenska universitet och forskningsfinansiärer i Sweden Japan University and Research Leadership Summit som Stint och svenska ambassaden i Tokyo arrangerade i anslutning till STS Forum i Kyoto i oktober 2018.

RJ bidrar till internationaliseringen av svensk forskning genom stödformernas utformning och genom att medverka i internationellt samarbete. I RJ:s strategiska arbete har de internationella insatserna en framskjuten position. De är inriktade både på individuell forskarrörlighet och strategiska partnerskap. En av beredningsgrupperna gjorde under året studiebesök i Cambridge, en annan i Helsingfors och en tredje i Düsseldorf och Mainz. Medverkan av utländska forskare i ansökningarna ökar stadigt, och detta trots att inga formella krav på internationellt samarbete ställs i utlysningarna. Utvecklingen är positiv, och RJ stöder den genom att på olika sätt möjliggöra kontakter och lagarbeten. Andra insatser från RJ gäller finansiering av internationella samarbeten och att stödja svenska forskare i konkurrensen om internationell finansiering.

RJ deltar i arbetet i den nationella referensgruppen för samhällsutmaning 6 ”Europa i en föränderlig värld – inkluderande, innovativa och reflekterande samhällen” som är en del av EU:s ramprogram för forskning och innovation – Horisont 2020.

Inom European Foundation Centre (EFC) medverkar RJ i det forskningsforum som arbetar både med att lyfta fram stiftelsernas roll som forskningsfinansiärer och att effektivisera stiftelsernas arbetsformer. Stiftelsesamverkan på europeisk nivå förväntas öka i betydelse, särskilt när brexit blir verklighet. Volkswagen Stiftung i Hannover stod för värdskapet när årets EFC Research Forum Conference genomfördes, medan Wellcome Trust bjöd in till work-

shoppen Developing Foundation Thinking for Future Data Policy. I april anordnades en workshop på temat Innovative Forms of Achieving Research Goals: Beyond Grants. I oktober hölls en större konferens i Hannover under rubriken Thinking beyond National Border: Research and Funding across Boundaries, och i december diskuterades Developing Foundation Thinking for Future Data Policy vid ett seminarium i London.

Dessutom undertecknade RJ tillsammans med EFC och flera andra forummedlemmar ett uttalande initierat av Wellcome Trust för att förbättra samarbetet mellan europeiska stiftelser och EU-kommissionen inom forskning.

Med det femåriga bidraget till tidskriften Alliance stöder RJ stiftelsers och civilsamhällets kontakter och informationsutbyte. Inom det europeiska stiftelsesamarbetet diskuterades även hanteringen av den europeiska dataskyddsförordningen GDPR.

Årets nordiska stiftelsekonferens hölls i Oslo. För arrangörskapet stod Sparebankstiftelsen DNB, Gjensidigestiftelsen och Fritt ord. Konferensen som samlade drygt 100 deltagare hade temat A society for all – how can foundations contribute och kretsade kring frågor om hur stiftelser kan bidra till att hantera samhällsutmaningar som social exkludering, främlingsfientlighet och så kallade fake news. Nästa nordiska stiftelsekonferens hålls i november 2019 i Helsingfors. I april anordnade RJ en workshop om ”big data” i vilken flera nordiska forskningsstiftelser deltog.

RJ:s insatser är tidsbegränsade och av olika karaktär:

- **Medlemsavgifter eller arbetsinsatser in natura** inom intresse- och samarbetsorganisationer för stiftelser och dylikt, till exempel EFC.
- **Medverkan i uppbyggnaden av institut för avancerade studier** har funnits på RJ:s agenda i cirka 25 år. Avsikten har varit att förbättra förutsättningarna för ökat forskningssamarbete mellan å ena sidan Sverige och andra forskningsstarka nationer, å andra sidan de delar av världen där vetenskapen inte är lika väl utvecklad och har mindre ekonomiska resurser. Under 2018 beviljade styrelsen anslag till avslutandet av Karlgren-Eisenstadt-programmet vid SCAS; RJ:s bidrag avser i första hand kostnaderna för deltagande Kinaexperter. När RJ:s åtaganden i Stellenbosch Institute for Advanced Studies (Stias) efter mer än 10 år upphörde vid utgången av 2017 beslutade styrelsen att bevilja stöd till det framgångsrika ”Annual Seminar on Constitutionalism in Africa” för ytterligare fem år. Tidigare bidrag har möjliggjort en panafrikansk vetenskaplig verksamhet som inte hade kunnat finansieras utan RJ. RJ:s stadgar, liksom styrelsens strategiska målsättningar, anger att främjandet av kontakter med internationell vetenskap är en av RJ:s centrala uppgifter. Hur sådana insatser konkret ska utformas återkommer RJ:s styrelse till både fortlöpande och i form av samlade, strukturerande insatser.
- **Samfinansiering av forskningsprojekt** har hittills förekommit inom främst regionala studier, kultur, värdering, säkerhet och utveckling. En ny

satsning har påbörjats på temat Global Issues – Integrating Different Perspectives on Social Inequality, med ett större antal deltagande stiftelser än tidigare. Samarbetet planeras pågå under en flerårsperiod och innehålla tematiska utlysningar som genomförs successivt. Ett annat anslag gäller delfinansiering av en forskargrupp från Sverige, USA och Vietnam som arbetar med en bok på temat Vietnam: State, Economy, Society in a Shifting Global Environment.

- **Gästprofessurer, postdok-tjänster och andra liknande anställningar** samt kostnader för forskarutbyte. Ett anslag beviljades till utredningen av de svenska Medelhavsinstitutens framtida verksamhet och deras möjliga bidrag till svensk kunskapsuppbyggnad om Medelhavsregionen. RJ har sedan 1989 ett avtal med Humboldt Stiftung i Bonn om utbyte av gästforskare. RJ finansierar tyska gästforskare i Sverige och Humboldt Stiftung svenska forskare i Tyskland. RJ:s styrelse har tidigare förlängt gästprofessuren vid Humboldt-universitetet i Berlin med ytterligare tre år från hösten 2017. Det behövs flexibla stödformer som gör både kortare och längre utlandsvistelser möjliga för svenska forskare, liksom att utveckla samarbeten med utländska forskare som inte har för avsikt att flytta till Sverige.
- **Bidrag till olika typer av insatser som syftar till att få fram fler framgångsrika svenska ansökningar** till det europeiska forskningsrådet ERC.
- **Breda, komparativa perspektiv på forskningen** kan inspirera utvecklingsarbetet inom svensk humaniora och samhällsvetenskap. En av beredningsgrupperna har tagit initiativ som syftar till att ytterligare lyfta fram de internationella perspektiven både som en möjlighet och en nödvändighet, en annan att fördjupa analysen av hur de tvärvetenskapliga aspekterna kan utvecklas ytterligare. Under 2018 presenterades resultaten av ”International Panel on Social Progress”, där RJ har finansierat en del av Institutet för Framtidsstudiers medverkan. Ett annat bidrag gick till översättningen och publiceringen av ”Iran Social Survey”, vilken har tillkommit bland annat vid Lunds universitet.

Rönnbergska donationerna

De båda donationer som RJ under 1990-talet tog emot från hemmansägaren Erik Rönnberg, Fagerdal, Hammerdal, ingår nu i RJ:s förmögenhet och förvaltas tillsammans med övriga tillgångar. RJ delar ut avkastningen vart tredje år i form av treåriga forskarstipendier till yngre forskare vid Karolinska institutet (KI) i Stockholm för forskning om dels åldrandets, dels barnaårens sjukdomar. De tre mottagarna för perioden 2018–2020 utsågs under 2017. Stipendieformen har dock kända svagheter. När mottagarna föredrar det medverkar RJ till att det beviljade beloppet omvandlas till ett anslag som finansierar en anställning eller andra forskningskostnader som de har.

Forskningskommunikation

I linje med stiftelsens ändamål att främja samhällsvetenskap och humaniora arbetar RJ strategiskt för att lyfta fram forskningen inom dessa områden och göra den tillgänglig för andra samhällsfunktioner och grupper. RJ för ut forskningsresultaten och lyfter fram forskningspolitiska frågor via konferenser, skriftserier och andra arrangemang. Bland dessa kan nämnas Bokmässan med scenen Forskartorget, Almedalen, Vetenskapsfestivalen, Järvaveckan och Sällskapet Riksdagsledamöter och forskare (Rifo).

Årsbokens tema var musikens makt. Boken, med samma titel, har uppmärksammats genom både egenarrangerade och andra seminarier och dessutom recenserats i fackpress.

Samarbetet med humorklubben Oslipat har rönt stor uppmärksamhet. De 15 kvällar som har arrangerats i Stockholm, Uppsala, Göteborg och Malmö har varit i princip fullsatta. Såväl Vetenskapsmedia, Sveriges Radio, Vetenskapsfestivalen och den internationella konferensen PCST har, liksom en rad andra finansiärer, intresserat sig för satsningen och för RJ:s engagemang i forskningskommunikativa frågor.

RJ:s webbplats är navet som kommunikationen baseras på. Här samlas information om utlysningar och diskussioner samt forskningspresentationer. Webbplatsen uppdateras dagligen med omvärldsbevakning, artiklar om vår forskning, bokpresentationer och debatter. Dessutom har ett tjugotal pressmeddelanden publicerats. Informationen på webbplatsen sprids med hjälp av RJ:s Twitter-sida, Facebook-sida, nyhetsbrev samt på Youtube. RJ har under året även profilerat sig som arbetsgivare via Linkedin, i och med rekryteringen av ny personal.

Bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader

Lärosätena erhåller sedan flera år ett bidrag vars storlek är beroende av den arbetstidsvolym som RJ finansierar. För en heltidsanställning i ett år betalades under 2018 ett bidrag på 150 000 kronor ut för lokalkostnader och indirekta kostnader. Genom att anslagen betalas ut i takt med att forskarna använder dem kan de ligga kvar i RJ:s förvaltning, där de bidrar till avkastningen och effektiviserar resursutnyttjandet.

Uppföljning och utvärdering

RJ genomför både årliga uppföljningar och riktade utvärderingar. Syftet är att fastställa att forskningsstödet används på det sätt som är avsett, att ge information internt och externt om hur RJ:s forskningsstödjande verksamhet fungerar samt att bidra till kvalitetssäkringen av RJ:s arbete. I flera fall tar det relativt lång tid innan vetenskapliga resultat och effekter kan bedömas på ett rättvisande sätt. Detta gäller kanske främst användningen av de infrastrukturer som blir resultatet av stora anslag. Slutredovisningarna ska därför numera innehålla

uppgifter om forskare som använt sig av infrastrukturen eller forskning som blivit utförd med infrastrukturen, krav som ännu inte har hunnit slå igenom.

För uppföljning och slutredovisning av stödformerna Projekt, Infrastruktur för forskning och Program finns fastställda rutiner. Samtliga projekt och infrastrukturprojekt som har hunnit ungefär halvvägs lämnar en skriftlig redovisning och träffar också den ansvariga beredningsgruppen. Dessa uppföljningar har visat sig vara betydelsefulla för såväl projektledarna som för beredningsgrupperna och för RJ. Stödformen Program följs upp för första gången efter två år och sedan med en halvtidsutvärdering efter fyra år inför utbetalningen av resterande medel. Tvåårsuppföljningarna görs av RJ:s ordförandekommitté. Halvtidsutvärderingarna genomförs av två externa internationella sakkunniga samt ordförandekommittén. Vid båda typerna av uppföljning presenterar programmen dessutom sin forskning vid en utfrågning. Program som varar längre än sju år följs även upp efter sex år. RJ:s riktade satsningar följs upp enligt samma riktlinjer som de ovan nämnda. 2018 gällde detta Flexit-forskare, Jubileumsutlysningen *Nya utsikter för humaniora och samhällsvetenskap*, *Samlingarna och forskningen*, som genomförs i samarbete med Vitterhetsakademien, och *Samhällets långsiktiga kunskapsförsörjning*. Sammanlagt rör det sig om 75 uppföljningar och utvärderingar, en ansenlig arbetsinsats från såväl de granskade forskarna som RJ:s beredningsgrupper och anställda. De spontana reaktionerna från så gott som alla som på ett eller annat sätt är involverade är att dessa uppföljningar och utvärderingar bidrar till höjd vetenskaplig kvalitet. Detta kan ske på olika sätt, till exempel genom att forskarna inför rapporteringen tvingas tänka igenom sitt pågående arbete och att de i samband med presentationen får kommentarer som de har nytta av i fortsättningen. I tre av dessa uppföljningar och utvärderingar har forskarnas redovisning varit otillfredsställande. Då görs en fördjupad uppföljning innan – förhoppningsvis – klartecken ges till att fortsätta forskningen.

Digital humaniora

Riksbankens Jubileumsfond har finansierat en särskild arbetsgrupp som haft fokus på att belysa och bemöta behovet av humanistisk infrastruktur, i dag och i framtiden. Arbetsgruppen har letts av professor Patrik Svensson och man har genomfört dialoger med olika aktörer, en enkät med humanistiska fakultetsledningar och ett flertal aktiviteter inklusive en workshop om humanistisk infrastruktur som hölls den 18 oktober med 70 deltagare från lärosäten, kulturarvsaktörer, finansiärer och flera departement samt internationella talare. Den rapport som blev resultatet av arbetet efter workshoppen har varit öppen för synpunkter, och en slutgiltig version kommer att publiceras under den första halvan av 2019.

Öppen vetenskap

Enligt RJ:s riktlinjer för publicering på internet ska forskare som får anslag av RJ publicera sina vetenskapligt bedömda texter i tidskrifter och konferenspublikationer så att de blir öppet tillgängliga på internet. RJ uppmuntrar forskarna att även publicera monografier och bokkapitel så att även de blir öppet tillgängliga på nätet. För att stödja forskarna beviljar RJ öronmärkta bidrag till publicering på internet (öppen tillgång). Projektledarna kan ansöka om ytterligare medel under projekttiden. Det går också att ansöka om stöd till publicering med open access efter att slutredovisningen är gjord.

RJ följer årligen upp hur forskarna som har beviljats projektmedel uppfyller RJ:s krav på publicering med open access. Även i slutredovisningen ska forskarna redovisa hur de har säkerställt detta. Uppföljningarna visar att forskarna har god kunskap om publiceringsformen.

RJ ska enligt de strategiska målsättningar som styrelsen fastställde 2018 fortsätta att stödja och driva på utvecklingen mot så kallad öppen vetenskap, inklusive att forskningsdata görs tillgängliga för återanvändning och granskning. RJ ingår i ett nätverk för forskningsfinansiärer, vilket fokuserar på open access-frågor. RJ gör också andra insatser för att driva på utvecklingen mot öppen vetenskap såsom finansiellt stöd till portalen Kriterium och till Open Library of Humanities. RJ deltar dessutom med en ledamot i Kungliga bibliotekets forumgrupp för open access och publiceringsfrågor. Där och i andra sammanhang aktualiseras även frågor om publicering av forskningsdata.

Med tanke på bland annat de starkt växande kostnaderna för vetenskaplig publicering är det dock nödvändigt att under 2019 se över hur RJ bäst kan driva på den utveckling som stiftelsen vill stödja. Mot denna bakgrund undertecknade RJ den så kallade Plan S, som syftar till att öka tempot i den påbörjade förändringen mot att forskningen ska publiceras fritt tillgängligt i öppna kanaler. Det kan exempelvis handla om att motverka så kallad hybridpublicering. Med denna form av publicering har förlagen under de senaste åren konserverat skenande publiceringskostnader och tvingat forskarna att betala extremt höga artikelavgifter för att köpa loss sina publikationer. Styrelsen beslutade dock att beslutsunderlaget under 2019 skulle kompletteras eftersom det under diskussionen i styrelsen gjorts gällande att Plan S skulle strida mot svenskt forskningsintresse.

Förvaltningsberättelse

Ändamål

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) grundades genom ett beslut i riksdagen 1964 och en donation från Sveriges riksbank. Avsikten var att uppmärksamma Riksbankens 300-årsjubileum 1968 genom att främja ”ett angeläget nationellt ändamål”. I samband med utskiftningen av löntagarfonderna beslutade riksdagen 1993 att tillföra en ny donation, Kulturvetenskapliga donationen. Utöver det har RJ fått ytterligare donationer. Riksdagen fastställde de ursprungliga stadgarna den 2 december 1964. Riksdagens avsikt med revideringen av stadgarna den 1 januari 1988 var att förtydliga RJ:s ställning som en fristående stiftelse. Förändringen innebar bland annat att framtida stadgeändringar skulle antas av RJ:s styrelse och därefter fastställas av riksdagen samt att RJ:s styrelse övertog det fulla ansvaret för förvaltningen av de finansiella tillgångarna från Riksbanken . RJ:s styrelse antog de nuvarande stadgarna den 8 juni 2017, och riksdagen fastställde dem den 16 november 2017. Revideringen innebär förtydliganden av dels stadgarnas distinktion mellan arvoden och ersättning, dels mandatperiodernas längd och utformning för styrelseledamöter och suppleanter.

RJ är en fristående stiftelse med säte i Stockholm. Styrelsen beslutar självständigt om verksamheten inom ramen för stadgarna, vilka sedan stiftelsens tillkomst preciserar (§ 2) följande ändamål för RJ:

> Stiftelsen har till ändamål att främja och understödja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige. Därvid skall gälla
>
> *att* verksamheten skall ges en betydande flexibilitet och att i princip inte något forskningsområde skall vara uteslutet från möjligheten att erhålla bidrag från stiftelsen, men
>
> *att* företräde skall ges åt forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt,
>
> *att* stiftelsens medel speciellt skall användas för att stödja stora och långsiktiga forskningsprojekt,
>
> *att* nya forskningsuppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, därvid särskilt uppmärksammas,
>
> *att* stiftelsen skall verka för att främja kontakter med internationell forskning, samt
>
> *att* stiftelsens medel inte skall tas i anspråk för inrättande av permanenta tjänster. Om så befinns lämpligt, skall dock till stiftelsens verksamhet kunna knytas forskare för så lång tid att stödet från stiftelsen får karaktären av livstidsstipendium.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

- Riksdagen utsåg nya styrelseledamöter från den 1 november 2018, och styrelsen utsåg nya ledamöter av beredningsgrupperna från samma datum. I båda fallen innebär besluten att cirka hälften av ledamöterna byttes ut.
- Styrelsen anställde fil.dr Marika Hedin som ny vd, hon tillträder den 1 februari 2019.
- Styrelsen fattade beslut om att förtydliga principerna för dels personsamband, dels arbets- och ansvarsfördelning mellan styrelsen och beredningsgrupperna.
- Styrelsen fastställde dokumentet Strategiska målsättningar.
- Styrelsen beslutade efter en försöksverksamhet att RJ Sabbatical ska vara en återkommande, ordinarie stödform samt avsatte medel bland annat till satsningar på forskning om så kallade mixade metoder, till medfinansiering av *Global Issues—Integrating Different Perspectives on Social Inequality* och till medfinansiering av *Digitalisering av kulturarvet.*
- Arbetet med att färdigställa en omfattande och detaljerad beredningshandbok påbörjades bland annat som följd av de förslag och observationer som finns i rapporten om hur jämställdhetsfrågorna behandlas i beredning- och beslutsprocesserna.
- Fastigheten Styrpinnen 23 vid Kungsträdgårdsgatan tomställdes för grundförstärkning och ombyggnad, och samtliga hyresgäster evakuerades och RJ:s kansli flyttade till temporära lokaler vid Regeringsgatan 67.
- Fastigheten Sånglärkan 12 såldes till en köpeskilling som väsentligen översteg den externa värderingen.
- Investeringsåtagandena i de onoterade delägda bolagen Midstar Hotels AB och Intea Fastigheter AB ökades med vardera cirka 50 miljoner kronor och i den nystartade fonden Areim IV gjordes ett investeringsåtagande om 150 miljoner kronor.

Ledning

Styrelsens ledamöter utses av riksdagen för en fyraårsperiod. Genom att i princip hälften av ledamöterna utnämns vartannat år förnyas styrelsen undan för undan, senast den 1 november 2018. Styrelsen beslutar om budget, strategier för forskningsfinansiering och den finansiella verksamheten, delegationsregler samt anslag till forskning. Den sammanträdde fyra gånger under året. Styrelsen konkretiserar i den fleråriga utformningen av forskningsstödet och i det årliga budgetbeslutet hur de ändamål som anges i stadgarna ska fyllas.

Styrelsens arbetsutskott, som består av styrelsens ordförande och vice ordförande, sammanträdde sex gånger under året. Till arbetsutskottet har styrelsen bland annat delegerat besluten om anslag till forskningsinitiering, produktionsstöd för böcker, samarbete med riksdagen och vissa frågor om uthyrning av lägenheter i RJ:s fastigheter.

RJ:s finanskommitté, som på styrelsens delegation fattar beslut i finansiella frågor, består av två ordinarie ledamöter. Finanskommittén har under 2018

sammanträtt vid fyra tillfällen, då den har behandlat dels specifika ärenden enligt ett årsschema, dels olika typer av löpande förvaltningsfrågor. För finansförvaltningen hänvisas till särskilda avsnitt nedan.

Vd:n svarar enligt den årligen fastställda attest- och delegationsordningen för den löpande verksamheten och för ledningen av RJ:s kansli.

Årets budget och anslag

Inför styrelsens beslut om budget görs ett finansiellt hållbarhetstest, ett så kallat stresstest. Budgeten för 2018 omfattade totalt cirka 560 miljoner kronor, varav 503 miljoner kronor avsåg nya forskningsanslag. Hela detta utrymme har inte utnyttjats, utan anslagen till forskning uppgår till drygt 435 miljoner kronor. Det ligger i sakens natur att de belopp som budgeteras för olika insatser är ungefärliga och måste anpassas till de behov som verkligen finns. Det har vidare varit nödvändigt och naturligt att invänta resultatet av styrelsens strategiarbete innan beslut fattas om nya insatser, i vart fall för insatser som beräknas pågå under flera år. Styrelsen valde att inte följa ett förslag till nytt, långvarigt karriärprogram, med målet att etablera biträdande lektorat som den reguljära meriteringsanställningen. Vissa budgetposter har under 2018 inte kunnat tas i anspråk fullt ut beroende på att lämpliga användningsområden inte har hunnit förberedas. Beviljande av så kallade ramanslag (se nedan) går till så att hela eller delar av det belopp som under ett år öronmärks för senare fördelning inte kostnadsförs förrän då beslut om mottagare är fattat, vilket ofta sker först efter flera år. Liksom tidigare beräknas storleken på RJ:s bidrag till lokalkostnader och indirekta kostnader utifrån volymen på den forskningstid som RJ finansierar, en modell som har fungerat väl under snart ett decennium.

RJ stöder sedan tillkomsten av Kulturvetenskapliga donationen i början av 1990-talet forskning inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och religionsvetenskap. Verksamheten följer två linjer. Dels finansieras högkvalitativa ansökningar från forskarna själva i form av de ordinarie stödformerna Projekt, Program, Infrastruktur för forskning och Forskningsinitiering. Dels görs riktade insatser som i enlighet med stadgarna syftar till att utveckla svensk forskning och stärka dess internationella ställning. De strategiska målsättningar som fastställdes under 2018 anger att samma uppdelning ska tillämpas framöver. RJ låter forskarinitiativen ta större delen av det ekonomiska utrymmet för ny forskning, vilket under senare år har inneburit cirka 75 procent av den årliga budgeten. De riktade insatserna har även under 2018 varit fokuserade på att stärka olika faser av den akademiska karriären, säkerställa att RJ:s policy för en jämställd fördelning av anslagen följs och utveckla forskningens digitala verktyg och infrastrukturer. Andra insatser har gjorts för att förbättra resultatens spridning och forskningens samverkan, följa upp och utvärdera insatserna, samarbeta med andra finansiärer inom och utom Sverige för att nå ökad effekt av insatserna samt att främja forskarnas rörlighet mellan samhällssektorer och länder.

Innehållet i beslutet om strategiska målsättningar ansluter till de senaste årens prioriteringar genom att ange följande mål för de kommande årens arbete:

- RJ ska stärka humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning, öka dess synlighet och genomslag.
- RJ ska vara öppen för nya forskningsfält och verka för internationalisering.
- RJ ska stödja övergången till ett öppet vetenskapssystem.
- RJ ska utforma stödformer med hänsyn till hela den vetenskapliga karriären efter disputation, samt verka för en tydlig vetenskaplig karriär.
- RJ ska arbeta både med öppna utlysningar och riktade insatser.
- RJ ska verka för en likvärdig och rättvis bedömning i hela processen, med höga krav på god forskningsetik.
- RJ ska stärka den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningsinfrastrukturen.
- RJ ska utveckla sätten att kommunicera vetenskap. All finansiering ska förenas med krav på att tillgängliggöra resultaten.

RJ ska således fortsätta att finansiera forskare med doktorsexamen och högre vetenskaplig kompetens. Insatserna ska utformas på sådant sätt att forskare oberoende av kön, position i den akademiska karriären, lärosäte med mera får samma möjligheter samt tid och frihet att pröva nya, djärva forskningsidéer.

De strategiska målsättningarna bygger på att stadgarna ger RJ stort utrymme att arbeta probleminriktat och flexibelt. Goda resultat under lång tid i den aktiva finansförvaltningen i kombination med positiv utveckling på finansmarknaden har genom åren gjort det möjligt att utveckla en rad nya stödformer och riktade insatser. Ett mått på ambitionerna är att RJ för femårsperioden 2014–2018 nådde en så kallad fullföljdsgrad på 158 procent. Fullföljdskravet i skattelagstiftningen är ett krav på aktivitet som innebär att lägst cirka 80 procent av intäkterna i form av bland annat räntor och utdelningar måste användas för att finansiera ett så kallat allmännyttigt ändamål, i RJ:s fall vetenskaplig forskning. Särskilt intressanta och värdefulla har de åtgärder visat sig vara som är unika för RJ, till exempel Pro Futura, RJ Sabbatical, programmen och Flexit. Tack vare RJ:s arbete har kvaliteten och mångfalden i svensk forskning kunnat stärkas. Anslagen utformas på ett sådant sätt att de bästa forskarna ska välja att söka dem. RJ inriktar sig därför på hela forskningsprocessen och ger bidrag till produktionsstöd till böcker, översättning och kostnader för publicering med så kallad open access, vilken innebär att resultaten blir fritt tillgängliga i digital form. Genom att aktivt söka samfinansiering av angelägen forskning med andra aktörer (exempelvis Vetenskapsrådet, Vitterhetsakademien och internationella forskningsstiftelser) kan RJ:s bidrag få större effekt än om de hade varit isolerade insatser.

Större delen av RJ:s anslag får genom styrelsens beslut direkt en mottagare (lagstiftningens term är ”destinatär”). Återstoden är som nämndes ovan så kallade ramanslag. I det fallet beslutar styrelsen att en eller flera utlysningar ska

göras senare och öronmärker samtidigt ett visst totalbelopp. I takt med att besluten om anslag fattas och kontrakt skrivs med mottagare och anslagsförvaltare redovisas beloppen mot eget kapital och skuld.

RJ:s styrelse har tidigare beslutat att lärosätena ska rekvirera medel i takt med att de kan styrka att de har haft kostnaderna, vilket ökar RJ:s kontroll över att anslagen används på det sätt som avsetts. Denna ordning, liksom motsvarande tidigare lösningar, ger RJ betydande ekonomiska fördelar. Under en följd av år ligger i genomsnitt cirka 1 miljard kronor (under 2018 cirka 1,3 miljarder kronor) av de beviljade anslagen kvar i RJ:s förvaltning och bidrar till stiftelsens totala avkastning. Rutinerna ökar i viss mån kansliets administrativa arbete, men hittills i rimlig omfattning. Samtidigt motverkar åtgärden att lärosätena samlar på sig stora beviljade men oförbrukade belopp, som i statens förvaltning genererar ingen eller mycket låg avkastning.

a. Ordinarie stödformer

Till Program, Projekt och Infrastruktur för forskning kom 2018 sammanlagt 711 nya ansökningar in (2017 kom det 703). Inom dessa stödformer beviljades totalt cirka 325 miljoner kronor. Till Program kom 31 ansökningar (2017 kom det 37), varav 3 (samma antal 2017) slutligen finansierades. I programmen utnyttjar svenska forskare i allt större omfattning möjligheterna att finansiera också internationella kollegors medverkan. Av de 33 (2017 var det 40) ansökningarna om Infrastruktur för forskning beviljades medel till 8 (samma antal 2017). Stödformen Projekt ger forskare i olika stadier av karriären möjlighet att pröva nya idéer. Antalet ansökningar var 647 (2017 var det 626), varav 42 (2017 var det 40) fick anslag, de flesta för tre år. Ytterligare 8 projekt, som hade beviljats anslag, valde i stället finansiering från en annan finansiär, oftast med hänvisning till att denna gav finansiering för fyra år eller – i enstaka fall – större bidrag till de indirekta kostnaderna. Några negativa effekter av RJ:s regler som begränsar möjligheterna att söka projektanslag har inte kunnat ses. Antalet ansökningar har ökat svagt sedan regeln infördes, men det ligger fortfarande 25–30 procent lägre än 2013, då beviljandegraden endast var 4,5 procent. För 2018 var kvoten 6,5 procent (2017 var den 6,2 procent), men 7,7 procent om de åtta forskare som avstod från RJ:s anslag räknas med.

RJ har under både 2017 och 2018 kunnat finansiera nästintill alla ansökningar som tagits upp på beredningsgruppernas prioriteringslistor. Av rapporteringen till styrelsen från beredningsgruppernas ordförande framgick även i år att flera av de listade ansökningarna hade betydande kvalitetsbrister. RJ:s styrelse avser återkomma till vilka åtgärder som bör vidtas för att stärka ansökningarna. De detaljerade observationerna under de årliga uppföljningarna ger en del uppslag om vad som skulle kunna förändras, liksom rapporten om hur jämställdhetsfrågorna behandlas i beredning- och beslutsprocesserna. Eventuellt behövs diskussioner med lärosätena om gemensamma insatser för att förbättra ansökningarnas kvalitet. Situationen i stort påverkas av Vetenskapsrådets beslut att kraftigt öka sina anslag till just de fria projektbidragen, där

ansökningarna ofta är mer eller mindre identiska med dem som också lämnas till RJ. Hur RJ:s anslag förhåller sig till andra finansiärers projektanslag bör därför övervägas, liksom vad som kan göras för att ytterligare profilera de anslag RJ finansierar. Som exempel på vad detta skulle kunna innebära kan nämnas att de strategiska målsättningar som nämns ovan betonar att RJ inom stödformen Projekt ska stimulera samarbete mellan forskare från olika forskningsmiljöer.

b. Riktade insatser

En av RJ:s uppgifter enligt stadgarna är att förnya och förstärka forskningen och forskningssystemet. De riktade insatserna fyller som styrelsen konstaterar i de strategiska målsättningarna en viktig funktion för RJ:s roll som experimentator och igångsättare. Syftet med försöksverksamheten RJ Sabbatical har varit både att inspirera till ett mer flexibelt system för forskningsfinansiering och att stärka den akademiska karriären genom anslag till lektorer och professorer för att slutföra forskning och skriva större verk och synteser. Många kvinnor har sökt, och de har varit framgångsrika i konkurrensen, så RJ Sabbatical har bidragit positivt till jämställdheten. Styrelsen har med ledning av de positiva erfarenheterna beslutat att permanenta RJ Sabbatical som bidragsform. Flexit-programmet är inriktat på samverkan genom att öka förbindelserna mellan å ena sidan humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning, å andra sidan organisationer och näringsliv. Den så kallade programgruppen för Flexit har under 2018 lagt fram nya förslag till vidareutveckling av programmet. Gruppens utgångspunkt är att samverkan och rörlighet inspirerar till nya forskningsfrågor, och att de stärker kreativiteten och möjliggör karriärväxling för individerna. Under hösten 2017 sjösattes ett ambitiöst ledarskapsprogram för forskarna inom Pro Futura-programmet, vilket under 2018 fortsatt med både individuella och gemensamma inslag. Inom den treåriga försöksverksamheten med kommunikationsprojekt genomfördes den sista utlysningen. RJ:s avsikt med det initiativet är att stödja nya sätt att föra ut forskningens resultat och relevans till beslutsfattare, medier och en intresserad allmänhet. Det bidrar förhoppningsvis även till att öka förtroendet för forskning och motverka faktaresistens. I det sammanhanget ska även RJ:s uppmärksammade samarbete med humorklubben Oslipat nämnas. 15 välbesökta kvällar visar på möjligheterna att förena lärdom och faktakunskap med lekfullhet. Under 2019 ska kommunikationssatsningarna utvärderas inför besluten om RJ:s framtida stöd till forskningskommunikation. Under 2018 genomförde Vetenskapsrådet, Vitterhetsakademien och RJ den första utlysningen av *Digitalisering och tillgängliggörande av kulturarvet*, som är inriktat på att främja både datadriven forskning och nya användningar av digitala tekniker. Initiativet knyter an till RJ:s och Vitterhetsakademiens tidigare satsning *Samlingarna och forskningen*, liksom till RJ:s stöd till flera konferenser med samma syften. RJ har slutligen finansierat ett antal konferenser och liknande som genomförs i egen regi eller som samarbeten. Dessa ingår i RJ:s så kallade proaktiva arbete. Under 2018

omfattade dessa bland annat de framtida behoven i fråga om digitala verktyg och infrastrukturer för forskning, jämställd beredning av ansökningarna, forskningsbehoven och forskningsmöjligheterna i skärningspunkten mellan kvantitativa och kvalitativa metoder samt möjligheterna för forskningsfinansiärer att använda analyser av så kallade big data i sitt eget beslutsfattande om riktade insatser.

Anslagsprocess och kvalitetsbedömning

RJ:s beslut om anslag vilar enbart på direkta bedömningar av ansökningarnas vetenskapliga kvalitet och internationella standard, inte på indirekta värderingar på grundval exempelvis av bibliometriska data. Den valda principen gynnar av erfarenhet resultatens långsiktiga värde och nytta. Föreskrifterna på webbplatsen om hur anslag från RJ får kombineras med anslag från andra finansiärer har under året förtydligats ytterligare. De ansökningar som går vidare från det första granskningssteget prövas därefter alltid av särskilt sakkunniga inom området, i de flesta fall av utländska forskare. Anvisningarna om jäv har på förekommen anledning förtydligats för de externa sakkunniga. Ledamöterna i beredningsgrupperna, liksom externa sakkunniga, får skriftliga och muntliga instruktioner för bedömningsarbetet. Under 2018 presenterade experterna som på uppdrag av RJ har observerat hur jämställdhet behandlas i berednings- och beslutsprocesserna sina iakttagelser och rekommendationer. Med anledning av deras rapport har styrelsen gett RJ:s kansli i uppdrag att utarbeta en beredningshandbok som ska vara betydligt mera detaljerad och omfattande än de nuvarande skriftliga instruktionerna. Syftet är att säkerställa att inga ovidkommande hänsyn påverkar bedömningarna och att all beredning görs på samma sätt. RJ ska dessutom förtydliga varför jämställdheten är en viktig fråga för stiftelsen.

Bedömningsarbetet är utformat så att beredningsgrupperna ska kunna skaffa sig nödvändigt underlag för sina ställningstaganden. Den expertis som finns bland de vetenskapliga ledamöterna är utgångspunkten. Därutöver ska beredningsgrupperna anlita externa sakkunniga vars skriftliga utlåtanden ingår i beslutsunderlaget. På förekommen anledning ska det understrykas att det inte skulle vara godtagbart om beredningsgrupperna mer eller mindre automatiskt följde slutsatserna i dessa utlåtanden, utan RJ begär att grupperna aktivt prövar rekommendationernas användbarhet och kvalitet. Det är av samma skäl inte heller godtagbart att grupperna enbart räknar samman de sakkunnigas förslag. Slutligen innebär detta att det inte ingår i beredningsgruppernas uppdrag att exempelvis skriftligt motivera de fall då gruppen avviker från slutsatserna i de sakkunnigas utlåtanden.

Internationellt

Svensk forsknings internationella samarbeten och kontakter har under senare år fått större uppmärksamhet. Internationalisering är kvalitetsdrivande och för-

nyar och förstärker svensk forsknings kontakter och genomslag. RJ:s strategiska målsättningar framhåller vikten av att RJ vidareutvecklar sitt internationella arbete. RJ stöder internationalisering genom stödformernas utformning och genom att medverka i internationellt samarbete. Insatserna är inriktade både på individuell forskarrörlighet och strategiska partnerskap. Det behövs flexibla stödformer som gör både kortare och längre utlandsvistelser möjliga för svenska forskare, liksom för att utveckla samarbeten med utländska forskare som inte har för avsikt att flytta till Sverige. RJ beviljar särskilda bidrag till internationalisering direkt inom flera stödformer, vilket minskar behovet av särskilda beslut om finansiering. Under senare år har medverkan av forskare från andra länder ökat i ansökningarna, utan att formella krav på internationellt samarbete ställs i utlysningarna. Detta är en positiv utveckling. Styrelsen beviljade under året ett anslag till en utredning av de svenska Medelhavsinstitutens framtida verksamhet och deras möjliga bidrag till svensk kunskapsuppbyggnad om Medelhavsregionen. Tre beredningsgrupper har besökt forskningsmiljöer och infrastrukturella miljöer i Storbritannien, Tyskland och Finland för att knyta kontakter och samla inspiration till RJ:s kommande arbete.

Andra insatser gäller finansiering av internationella samarbeten och att stödja svenska forskare i konkurrensen om internationell finansiering, till exempel från Europeiska forskningsrådet (European Research Council, ERC). Inom European Foundation Centre (EFC) medverkar RJ aktivt i det forskningsforum som inriktar sig både på att lyfta fram stiftelsernas roll som forskningsfinansiärer och att effektivisera deras arbetsformer. Stiftelsesamverkan på europeisk nivå förväntas öka i betydelse, särskilt när brexit ska förverkligas. Styrelsen har beslutat att RJ ska delta i en satsning på temat *Global Issues – Integrating Different Perspectives on Social Inequality*. Satsningen bygger på medverkan av ett flertal stiftelser som samverkar under flera år med koordinerade utlysningar, däribland från svensk sida en Wallenbergstiftelse och Mistra. Inom Norden stöder RJ även stiftelsers och civilsamhällets samarbete och informationsutbyte, främst genom medverkan i en årlig sammankomst där ansvaret för att organisera cirkulerar mellan länderna. Det treåriga anslag som beviljades under 2017 till den svenska avdelningen av Scholars at Risk bidrar till svenska lärosätens möjligheter att ta emot hotade forskare från andra länder.

Kommunikation och samverkan

RJ:s insatser inom kommunikation och samverkan vägleds av övertygelsen om att förtroendet för forskningen främjas av de resultat som når den intresserade allmänheten, medier, beslutsfattare och andra forskare. Stiftelsen för ut forskningsresultaten och lyfter fram forskningspolitiska frågor via konferenser, skriftserier och andra arrangemang. Bland dessa kan nämnas Bokmässan med scenen Forskartorget, Almedalen, Vetenskapsfestivalen, Järvaveckan och

Sällskapet Riksdagsledamöter och forskare (Rifo). Årsbokens tema var *Musikens makt*. Boken har uppmärksammats genom både egenarrangerade och andra seminarier och dessutom recenserats i fackpress. Föreningen Vetenskap & Allmänhet (VA) beviljades bidrag till kostnader för att medverka och genomföra två sessioner vid den internationella konferensen Euroscience Open Forum i Toulouse (Esof). VA fick också anslag till undersökningen Vetenskapen i samhället, som bland annat ska studera förklaringar till allmänhetens relativt låga förtroende för humanistisk forskning.

Samarbete med riksdagen är ett regelbundet återkommande inslag, under 2018 tydligast i samband med 100-årsfirandet av rösträtten. RJ har tagit initiativet till antologin *Rösträttens århundrade* som presenterades i riksdagen den 17 december vid ett seminarium som talmannen bjöd in till. Boken kommer under våren 2019 att kunna beställas gratis av bibliotek och gymnasieskolor. För att öka deltagandet i och kunskaperna om rösträttsjubileet finansierar RJ i samarbete med Kungliga biblioteket även digitalisering och tillgängliggörande av material från rösträttsrörelsen. Under arbetet har det visat sig att många små organisationer saknar en egen arkivlösning och därför inte kan publicera sitt material på webbplatsen Demokrati100.se. RJ diskuterar därför med främst Digisam om en teknisk lösning skulle kunna tas fram vilken även skulle kunna användas i andra sammanhang än demokratijubileet.

RJ anknyter till tidigare finansierade analyser av hur förändringar i medier återverkar på forskningen inom humaniora och samhällsvetenskap och leder till behov av nya former för samverkan. Samarbetet med humorklubben Oslipat har mött stor uppskattning – och uppmärksamhet. De 15 kvällar som har arrangerats i Stockholm, Uppsala, Göteborg och Malmö har varit i princip fullsatta. Såväl Vetenskapsmedia, Sveriges Radio, Vetenskapsfestivalen och den internationella konferensen Public Communication of Science and Technology (PCST) har, liksom en rad andra finansiärer, intresserat sig för satsningen. Försöksverksamheten med kommunikationsprojekt visar RJ:s ambition att stödja forskarnas egna initiativ och intresse av samverkan. Styrelsen kommer under 2019 att ta ställning till om denna typ av projekt ska fortsätta i en eller annan form. RJ har under det senaste decenniet aktivt stött arbetet nationellt och internationellt för att öka publiceringen med open access, det vill säga öppen digital tillgång till vetenskapliga publikationer på nätet. RJ samordnar sin ambition att bidra till så kallad öppen vetenskap med att bevilja tryckbidrag och annat produktionsstöd som behövs övergångsvis under teknikförändringen.

Med tanke på bland annat de starkt växande kostnaderna för vetenskaplig publicering är det dock nödvändigt att under 2019 se över hur RJ bäst kan driva på den utveckling som stiftelsen vill stödja. Mot denna bakgrund undertecknade RJ den så kallade Plan S, som syftar till att öka tempot i den påbörjade förändringen mot att forskningen ska publiceras fritt tillgängligt i öppna kanaler. Det kan exempelvis handla om att motverka så kallad hybridpublicering. Med denna form av publicering har förlagen under de senaste åren kon-

serverat skenande publiceringskostnader och tvingat forskarna att betala extremt höga artikelavgifter för att köpa loss sina publikationer. Styrelsen beslutade dock att beslutsunderlaget under 2019 skulle kompletteras eftersom det under diskussionen i styrelsen gjorts gällande att Plan S skulle strida mot svenskt forskningsintresse.

RJ:s webbplats informerar om utlysningar, om beviljade anslag och om forskarnas slutredovisningar. Dessutom har ett tjugotal pressmeddelanden publicerats. Webbplatsen uppdateras dagligen med omvärldsbevakning, artiklar om RJ:s forskning, bokpresentationer och debatter. Den är ett viktigt instrument för den utåtriktade kommunikationen, liksom Twitter, Facebook, årsberättelsen, årsboken, det elektroniska nyhetsbrevet, Youtube-kanalen samt de många publika arrangemang som RJ medverkar i. RJ har under året även profilerat sig som arbetsgivare via Linkedin, som används i rekryteringen av ny personal.

Kvalitetssäkring och måluppfyllelse

Grundvalen för kvalitetssäkringen är den bedömning som görs av ansökningarnas vetenskapliga kvalitet. Därutöver följer RJ årligen upp och utvärderar de anslag som beviljats för att kvalitetssäkra arbetet och säkerställa att resultaten av forskningsstödet motsvarar syftet och stiftelsens ändamål. Det bestående vetenskapliga värdet, relevansen, nyttan och effekterna av RJ:s forskningsstöd visar sig i många fall dock först efter längre tid, då resultaten slagit igenom. Detta gäller kanske främst användningen av de infrastrukturer som blir resultatet av stora anslag. Slutredovisningarna ska därför numera innehålla uppgifter om forskare som använt sig av infrastrukturen eller forskning som blivit utförd med infrastrukturen, krav som ännu inte har hunnit slå igenom. Efter avslutad projekttid lämnar forskarna en ekonomisk redovisning och en kort redogörelse för de vetenskapliga resultaten och publikationerna. Med hjälp av detta material har RJ tagit fram en rapport om förändringarna i forskarnas publiceringsmönster.

För uppföljning och slutredovisning av stödformerna Projekt, Infrastruktur för forskning och Program finns fastställda rutiner. Samtliga projekt och infrastrukturprojekt som har hunnit ungefär halvvägs lämnar en skriftlig redovisning och träffar också den ansvariga beredningsgruppen. Dessa uppföljningar har visat sig vara betydelsefulla för såväl projektledarna som för beredningsgrupperna och för RJ. Stödformen Program följs upp för första gången efter två år och sedan med en halvtidsutvärdering efter fyra år inför utbetalningen av resterande medel. Tvåårsuppföljningarna görs av RJ:s ordförandekommitté. Halvtidsutvärderingarna genomförs av två externa internationella sakkunniga samt ordförandekommittén. Vid båda typerna av uppföljning presenterar programmen dessutom sin forskning vid en utfrågning. Program som varar längre än sju år följs även upp efter sex år. RJ:s riktade satsningar följs upp enligt samma riktlinjer som de ovan nämnda. 2018 gällde detta Flexit-forskare, Ju-

bileumsutlysningen *Nya utsikter för humaniora och samhällsvetenskap*, *Samlingarna och forskningen*, som genomförs i samarbete med Vitterhetsakademien, och *Samhällets långsiktiga kunskapsförsörjning*. Sammanlagt rör det sig om 75 uppföljningar och utvärderingar, en ansenlig arbetsinsats från såväl de granskade forskarna som RJ:s beredningsgrupper och anställda. De spontana reaktionerna från så gott som alla som på ett eller annat sätt är involverade är att dessa uppföljningar och utvärderingar bidrar till höjd vetenskaplig kvalitet. Detta kan ske på olika sätt, till exempel genom att forskarna inför rapporteringen tvingas tänka igenom sitt pågående arbete och att de i samband med presentationen får kommentarer som de har nytta av i fortsättningen. I tre av dessa uppföljningar och utvärderingar har forskarnas redovisning varit otillfredsställande. Då görs en fördjupad uppföljning innan – förhoppningsvis – klartecken ges till att fortsätta forskningen.

Riktlinjerna för jämställdhetsarbetet följs varje år upp genom en kvantitativ redovisning av anslagens fördelning på forskarnas kön och så kallad karriärålder, det vill säga antalet år som har gått sedan doktorsexamen. Under 2018 presenterades den kvalitativa analys av beredningsprocesserna ur ett jämställdhetsperspektiv som under 2017 hade gjorts av externa experter (se ovan avsnittet Anslagsprocess och kvalitetsbedömning).

Administration

Styrelsens instruktion för internrevisionen kompletteras med en årlig plan i vilken fokusområdena för den årliga granskningen anges. Övergången till årsredovisning enligt regelverket K3 är genomförd. Under 2018 trädde den europeiska dataskyddsförordningen (The General Data Protection Regulation, GDPR) i kraft och ersatte i Sverige personuppgiftslagen (PUL). RJ har arbetat med att anpassa verksamheten till den nya dataskyddsförordningen och säkerställa att stiftelsen agerar i enlighet med förordningen. Grunden i RJ:s arbete definieras i RJ:s policy för personuppgifter som finns på https://www.rj.se/Var-organisation/om-personuppgifter/. Stiftelsen har utsett en personuppgiftsansvarig samt har dokumenterat de personuppgifter som lagras internt, digitalt eller på papper. De anställda har informerats om de nya reglerna samt krav på efterlevnad, vilket är ett arbete som måste pågå kontinuerligt. Nya ledamöter av styrelse och beredningsgrupper ska skriftligen bekräfta att de har tagit del av RJ:s policy. I samband med förändringarna av ansökningssystemet Tekla prioriteras utökad och automatiserad information till de sökande om GDPR och RJ:s åtgärder för dataskydd. RJ har kontakt med andra stiftelser om den praktiska tillämpningen av GDPR. Förordningen är oklar på en rad punkter, och med tanke på frånvaron av prejudicerande rättsfall kommer arbetet att utvecklas över tid.

Funktionaliteten och säkerheten i RJ:s olika it-stöd kontrolleras och förbättras fortlöpande. Ansökningssystemet Tekla har tillförts nya funktioner, som kommer att introduceras successivt under 2019. Med dessa förändringar är Teklas funktionalitet bedömningsvis säkerställd för de närmaste tre till fem

åren. Övergången till digital hantering av samtliga handlingar i forskningsadministrationen går vidare. Under 2018 har RJ gått över till en molnbaserad it-miljö med virtuella servrar och backuper hos molntjänsten Microsoft Azure samt Office 365. Inom kapitalförvaltningen vidareutvecklas den elektroniska hanteringen av alla transaktioner. Fastigheten Styrpinnen 23, där RJ:s kansli under ett drygt decennium har haft sina kanslilokaler, måste grundförstärkas, och kansliet har därför flyttat till temporära lokaler. Med övriga fyra hyresgäster har ekonomiska överenskommelser om evakuering träffats; i samtliga fall utom ett är avflyttningen permanent. Beskrivningarna av arbetsrutiner inom kansliet ses över vid behov. Personalhandboken för kansliets personal uppdateras och kompletteras när det behövs med riktlinjer och policydokument. Forskningsavdelningens anställda har goda möjligheter att delta i forskningspolitiska seminarier och liknande. Flera anställda anlitas som experter i andra organisationers arbetsgrupper. Ordföranden, vd och kansliets personal har deltagit i en rad lokala informationsmöten om RJ som forskningsfinansiär, samt i dialogmöten med pågående statliga utredningar eller universitets- och fakultetsledningar om aktuella och kommande forskningsfrågor.

Personal

I slutet av 2018 hade RJ:s kansli 19 anställda (2017 var det 17). Rekryteringen av efterträdare till vd, som går i pension den 1 mars 2019, genomfördes och fil.dr Marika Hedin anställdes den 1 februari 2019. Under året slutade en anställd medan två nyanställda och en vikarie tillträdde. Tre anställda var föräldralediga under en del av året, två av dem ersattes av konsulter och för den tredje anställdes en vikarie.

Finansiell verksamhet

Resultat och avkastning

Årets resultat uppgick till 563 mkr (690 mkr)[1]. Årets resultat inklusive förändring av orealiserade vinster uppgick för helåret 2018 till –40 mkr (1 197 mkr), se not 12. Under året beviljade RJ 435 mkr (428 mkr) till forskningsmedel.

Direktavkastningen i form av utdelningar, ränteintäkter och driftsöverskott på fastigheter uppgick under året till 283 mkr. Administrationskostnaderna för RJ:s verksamhet var under året 51 mkr[2] (47 mkr), vilket motsvarar 0,4 procent av genomsnittligt eget kapital till marknadsvärde.

Det finansiella resultatet uppgick för helåret 2018 till 14 mkr (1 248 mkr), se finansiellt resultat. Totalavkastningen på stiftelsens tillgångar var under året –0,1 procent (9,8), vilket översteg RJ:s jämförelseindex med 0,6 procentenheter (1,4 procentenheter). RJ:s aktiva förvaltning hade ett framgångsrikt år med en avkastning som överträffade jämförelseindex i tillgångsslagen aktier och räntebärande placeringar samt i den taktiska tillgångsallokeringen. Den taktiska allokeringen mellan tillgångsslag jämfört med index bidrog under året positivt till totalavkastningen med 0,1 (2017 var det 0,4) procentenheter.

Av RJ:s placeringstillgångar vid utgången av 2018 utgjorde aktier 52 procent (54), räntebärande placeringar 25 procent (23), fastighetsinvesteringar 20 procent (18) och hedgefonder 3 procent (5).

Under 2018 gav RJ:s aktieportföljer –2,7 procent (11,9) i avkastning och ränteportföljen 0,3 procent (0,5). Den direktägda fastighetsportföljen gav under året en avkastning på 11,6 procent (11,4). Delägda onoterade fastighetsbolag och fastighetsfonder avkastade totalt 13,3 procent (21,4) och hedgefonder –2,3 procent (0,1). Valutasäkringar av utländska tillgångar redovisas separat och påverkade under året totalavkastningen negativt med –1,1 (+0,7) procentenheter.

Den svenska aktieportföljen gav under 2018 en avkastning på –5,0 procent (12,2), vilket understeg jämförelseindex SIX Portfolio Return med 0,5 procentenheter. Portföljens övervikter i cykliska sektorer och undervikter i stabila sektorer bidrog negativt till avkastningen jämfört med index, medan aktieurvalet i flertalet sektorer var bättre än branschsnittet.

Den internationella aktieportföljen gav under året en avkastning på –0,4 procent (11,5), vilken översteg jämförelseindex med 2,4 procentenheter. Störst positiv inverkan på avkastning jämfört med index hade aktieurvalet i teknologi, konsumentvaror, hälsovård och finans. Vid utgången av året var den internationella aktieportföljen fördelad på USA 56 procent (54), Västeuropa 23 procent (25), Asien exklusive Japan 9 procent (10), Japan 9 procent (8), Kanada 2 procent (2) och Brasilien 1 procent (1).

[1] Siffror inom parentes avser 2017.
[2] Till det kommer den interna hyran.

Liksom tidigare år har hela den internationella aktieportföljen, den svenska aktieportföljen och ränteportföljen förvaltats internt av RJ:s finansavdelning. Investeringsfilosofin att lägga tonvikt vid bolag som är ”bäst i sin klass” med rimlig värdering är en viktig del i den övergripande strategin.

Under 2018 uppgick avkastningen i den totala ränteportföljen till 0,3 procent (0,5), vilket överstiger jämförelseindex med 0,2 (0,5) procentenheter. Obligationsportföljen, som har säkerställda svenska bostadsobligationer som jämförelseindex, uppvisade en avkastning på 0,7 procent (0,5), vilket understeg jämförelseindex med 0,1 procentenheter. Avkastningen på korta räntebärande tillgångar uppgick under året till –0,2 procent (0,4), vilket översteg jämförelseindex med 0,6 procentenheter. Under hela året var Riksbankens reporänta –0,5 procent. Den 20 december beslutade Riksbanken att höja reporäntan till –0,25 procent från den 9 januari 2019. Ränteportföljen har liksom föregående år varit investerad i säkerställda bostadsobligationer och företagsobligationer med rörlig och fast ränta samtidigt som RJ helt har avstått från investeringar i statspapper.

Den direktägda fastighetsportföljen gav under året en avkastning på 11,6 procent (11,4). Fastigheternas marknadsvärde har bedömts genom externa värderingar utförda av Cushman & Wakefield, vilka bygger på kassaflödesanalyser. Under året avyttrade RJ kontorsfastigheten Sånglärkan 12 i Lärkstaden i centrala Stockholm till en köpeskilling som väsentligen översteg den externa värderingen. Den återstående helägda fastighetsportföljen består av sju bostadsfastigheter i Stockholms innerstad samt kontorsfastigheten Styrpinnen 23, belägen vid Kungsträdgårdsgatan i centrala Stockholm. Styrpinnen 23 har under året tomställts i samband med att en grundförstärkning och ombyggnad ska genomföras. Projektet kommer att pågå hela 2019 och en del av 2020. De direktägda fastigheterna är till en mindre del finansierade med inteckningslån med en rörlig ränta som under året uppgick till 0,9 procent (0,9).

RJ:s investeringar i delägda onoterade fastighetsbolag och fastighetsfonder är den tillgångsklass som har gett högst avkastning de senaste fyra helåren, och för helåret 2018 uppgick avkastningen till 13,3 procent (21,4). RJ har under året beslutat att utöka investeringsåtagandena i de onoterade delägda bolagen Midstar Hotels AB (hotellfastigheter) och Intea Fastigheter AB (samhällsfastigheter) med vardera cirka 50 mkr till ett totalt åtagande om 300 mkr per bolag. Därutöver har RJ gått in i ett investeringsåtagande om 150 mkr i den nystartade fonden Areim IV, som vid årsskiftet ännu inte genomfört några fastighetsförvärv. RJ har beslutat att lösa in halva innehavet i Thule Real Estate Fund som ger exponering mot Skandias svenska fastighetsbestånd, vilket beräknas frigöra cirka 147 mkr i april 2019.

Under de två senaste åren har RJ successivt minskat innehaven i hedgefonder från 8,2 procent till 3,0 procent av de totala tillgångarna. Nettoförsäljningar i hedgefonder uppgick under 2018 till 283 (276) mkr. Den minskade exponeringen mot hedgefonder syftar till att reducera de externa förvaltningskostnaderna. Under RJ:s hela innehavsperiod i hedgefonder har investeringarna uppnått RJ:s avkastningsmål efter avgifter, men under de senaste fem åren har

avkastningen endast uppgått till i genomsnitt 3,3 procent per år. För perioden 2002 till 2018 gav RJ:s investeringar i hedgefonder i genomsnitt cirka 6,2 procent i avkastning per år, vilket är avsevärt högre än HFRX Global Hedge Fund Index som under samma period avkastade i genomsnitt 1,3 procent per år.

För diversifiering investerar RJ i internationella aktier och alternativa investeringar som denomineras i andra valutor än svenska kronor. Finansavdelningen valutasäkrar normalt 25 till 75 procent i dollar, euro, pund och yen, där 50 procent utgör neutral position. Per den 31 december 2018 hade RJ 26,2 (27,9) procent av totalportföljen denominerad i utländsk valuta, och den öppna valutapositionen uppgick till 13,9 (16,1) procent. Valutasäkringen på investeringar i dollar har under året uppgått till i genomsnitt 49 procent. Även valutasäkringarna i pund och yen har varit nära en neutral nivå på 50 procent, medan investeringar i euro i genomsnitt under året har valutasäkrats till 69 procent. Under 2018 uppgick det redovisade nettoresultatet på valutaterminer till –159 mkr (99). Kronförsvagningen under året har lett till förluster på valutaterminerna.

Finansiell ställning

För att ge ytterligare information om stiftelsens finansiella ställning kompletteras årsredovisningen med balansposternas upplupna anskaffningsvärde och jämförande verkliga värden, se separat bilaga sidan 90. Vid utgången av året översteg marknadsvärdet på RJ:s tillgångar det bokförda värdet med 3 114 mkr (3 718).

RJ:s redovisade egna kapital ökade under året från 9 247 mkr till 9 398 mkr. Stiftelsens förmögenhet (eget kapital värderat till marknadsvärde) minskade från 12 965 mkr till 12 513 mkr. I slutet av året utgjorde det balanserade resultatet till marknadsvärde 15,4 gånger årets beviljade forskningsmedel om hänsyn tas till stiftelsens administrationskostnader samt eventualförpliktelser och ramanslag (se ovan sidan 4), att jämföra med styrelsebeslutet om ett belopp som lägst motsvarar tre års utdelning i normal omfattning.

Av RJ:s placeringstillgångar vid utgången av 2018 utgjorde svenska och internationella aktier vardera 26 procent, svenska räntebärande tillgångar 25 procent, direktägda fastigheter 9 procent, onoterade delägda fastighetsbolag och fastighetsfonder 11 procent samt hedgefonder 3 procent.

Av tillgångarna var 27 procent denominerad i utländsk valuta. Utestående terminskontrakt, vars nominella belopp per den 31 december 2018 uppgick till 1 753 mkr (1 705), medförde dock att nettoexponeringen i utländsk valuta var 14 procent av de totala tillgångarna.

Långsiktig måluppfyllelse

RJ:s finansförvaltning har med betydande marginal uppfyllt de avkastningsmål som styrelsen ställt upp för stiftelsens finansiella verksamhet. Enligt styrelsebeslut från 2003 ska placeringsverksamheten på lång sikt sträva efter en

genomsnittlig årlig real avkastning på minst 4 procent, det vill säga konsumentprisindex plus 4 procent. Detta mål gällde för perioden 2003–2016. För tioårsperioden 2017–2026 har styrelsen fastställt ett mål om en real avkastning på i genomsnitt 3 procent per år. Avkastningen ska även fortsättningsvis utvärderas dels ackumulerat från 2003, dels på rullande femårsperioder, dels kalenderårsvis.

RJ:s finansiella resultat uppgick för perioden 2003–2018 till 12 422 mkr. I början av 2003 uppgick det egna kapitalet till 6 304 mkr värderat till marknadsvärde och under perioden 2003–2018 har RJ beviljat 5 785 mkr i forskningsanslag. Den genomsnittliga realavkastningen för perioden 2003–2018 uppgick till 7,8 procent per år jämfört med det genomsnittliga avkastningsmålet 3,9 procent per år. Detta innebär att den reala avkastningen för perioden 2003–2018 uppgick till sammanlagt 234,3 procent, vilket överstiger de långsiktiga målen med 150,6 procentenheter.

RJ:s kapitalförvaltning utvärderas också utifrån en referensportfölj. Referensportföljen ska ses som en lämplig portföljsammansättning med vilken realavkastningsmålet kan uppnås. Referensportföljen föreslås av finansdirektören i ett beslutsunderlag och fastställs av finanskommittén. Under perioden från startåret 2003 till 2018 har referensportföljen gett en realavkastning som överträffar det långsiktiga realavkastningsmålet med 119,6 procentenheter.

Därutöver överträffade den aktiva kapitalförvaltning som bedrivs inom RJ:s finansavdelning under perioden 2003–2018 referensportföljens jämförelseindex med sammanlagt 31,0 procentenheter. Detta kan hänföras till överavkastning mot index både i den taktiska tillgångsallokeringen och i delportföljerna internationella aktier, svenska aktier och räntebärande placeringar. Totalportföljen har under perioden 2003–2018 överträffat jämförelseindex tre av fyra av antalet helår. Den taktiska tillgångsallokeringen har överträffat jämförelseindex fyra av fem av antalet helår.

Samtliga tillgångsslag som jämförs med marknadsindex uppnådde under perioden 2003–2018 en avkastning som översteg sina respektive jämförelseindex. Helägda fastigheter och hedgefonder, som inte jämförs med index, uppnådde för perioden 2003–2018 en genomsnittlig årlig real avkastning på 7,5 respektive 4,6 procent.

Risker och riskhantering

RJ genomför årligen ett stresstest för att bedöma den påverkan som ett scenario med ett kraftigt värdefall på tillgångarna skulle ha på stiftelsens framtida utdelningskapacitet. Placeringsriskerna kan delas upp i följande riskfaktorer:

- marknadsrisker inklusive aktie-, fastighets-, valuta- och ränterisk samt hedgefondsrisker
- kreditrisker, inklusive motpartsrisker
- likviditetsrisker.

Placeringspolicyn, som fastställs av styrelsen, anger placeringsinriktning, limiter för placeringsrisker, godkända finansiella instrument, avkastningsmål och etiska riktlinjer. Inom ramen för placeringspolicyn och beslut i finanskommittén, såsom referensportföljen, är investeringsbesluten delegerade till finansavdelningen där stiftelsens finansdirektör har ett övergripande placerings- och resultatansvar för RJ:s kapitalförvaltning. På finansavdelningen arbetar ytterligare tre personer som portföljförvaltare med ansvar för olika investeringsmandat. Alla värdepapper förvaras i en svensk bankdepå. Ekonomiadministrationen är separerad från förvaltningen och består av funktionerna administrativ direktör, back-office och controller.

Tillämpning av etisk policy

RJ har sedan 2003 arbetat med etiska krav på investeringarna som utgår från placeringspolicyn, vilken anger att RJ ska beakta de konventioner som Sverige undertecknat inom områdena mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och arbetsrätt. Detta bygger på FN:s Global Compact som är väl etablerat med cirka 9 900 företag som medlemmar i 160 länder.

Generellt har RJ sedan samarbetet med den etiska konsulten GES Investment Services AB påbörjades 2006 valt en restriktiv hållning och inte tillåtit investeringar i företag som inte följer RJ:s etiska riktlinjer. Tillämpningen av RJ:s etiska principer innebär att stiftelsen avstår från att investera i företag som medverkar till kränkning av mänskliga rättigheter, allvarlig miljöskada och kränkning av arbetsrättsliga rättigheter. På listan över företag som RJ inte investerar i ingår exempelvis leverantörer till kärnvapenindustrin, tillverkare av klusterbomber, olje- och gruvbolag som orsakat omfattande miljöförstöring samt bolag som anlitar barnarbetare eller förbjuder anställda att bedriva facklig verksamhet.

Den 1 oktober 2013 bytte RJ jämförelseindex för den internationella aktieportföljen till DJSI World Diversified Index som är ett globalt aktieindex inriktat på hållbara företag. Syftet med bytet var att förstärka den etiska profilen i RJ:s kapitalförvaltning. DJSI bygger på omfattande hållbarhetsanalyser av alla bolag som är kandidater att ingå i indexet. Det är Robeco SAM som genomför analyserna i samarbete med indexleverantören. Information om indexet finns på sustainability-indices.com. Dessutom avstår RJ sedan slutet av 2013 från att investera i tobaksaktier.

Finansavdelningen har integrerat hållbarhetsanalysen i de löpande investeringsbesluten eftersom det är faktorer som kan ha stor betydelse för bolagens långsiktiga värdeutveckling och framför allt för deras varumärken. I den placeringspolicy som trädde i kraft den 1 januari 2017 har det även formellt fastställts att ”RJ ska integrera hållbarhet i investeringsanalyser i den löpande förvaltningen av stiftelsens tillgångar”.

Den finansiella verksamheten – tio år i sammandrag

Den 1 januari 1988 fick Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond nya stadgar som innebar att stiftelsen blev en självständig finansiell aktör.

Nedan redovisas – i form av stapeldiagram – utvecklingen under de tio senaste åren av fyra grundläggande finansiella mått – den totala avkastningen, den reala avkastningen (inflationsjusterad), eget kapital till marknadsvärde samt årliga beviljade forskningsmedel.

Beviljade forskningsmedel (mkr)
500
400
300
200
100
0
317
348
333
355
330
410
543
438
428
435
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018

Marknadsvärderat eget kapital (mkr)
14 000
12 000
10 000
8 000
6 000
4 000
2 000
0
8 883
9 541
8 759
9 237
10 418
11 404
11 657
12 202
12 965
12 513
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018

Finansiellt resultat (KSEK) 2018

Tillgång	Intäkt/kostnad	2018	2017
Fastigheter	Intäkter	37 651	41 849
	Realisationsvinster/förluster	134 223	–
	Avskrivningar	–8 169	–10 480
	Räntekostnader	–403	–391
	Övriga kostnader	–36 700	–19 061
	Återföring från periodiseringsfonder	1 055	2 591
	Löpande fastighetskostnader Rekryten	–	–6 434
	Skatt på årets resultat	–1 218	–1 715
	Förändring av orealiserade vinster	27 438	38 455
	Summa Fastigheter	**153 877**	**44 814**
Aktier	Utdelningar	233 240	216 917
	Realisationsvinster/förluster	476 172	413 391
	Återföring nedskrivningar	199 376	110 618
	Nedskrivningar, aktier	–371 139	–199 376
	Förändring av orealiserade vinster, aktier	–688 762	328 495
	Summa Aktier	**–151 113**	**870 045**
Aktier och aktieägartill-skott, fastighetsfonder	Utdelning, fastighetsfonder	12 951	6 395
	Realisationsvinster/förluster	25 972	–
	Räntekostnader Areim och Profi	–	–3 966
	Förändring av orealiserade vinster, fastighetsfonder, aktier och aktieägartillskott	103 892	163 897
	Summa Aktier och aktieägartillskott, fastighetsfonder	**142 815**	**166 326**
Hedgefonder	Realisationsvinster/förluster	58 670	51 217
	Förändring av orealiserade vinster	–66 436	–47 269
	Summa Hedgefonder	**–7 766**	**3 948**
Onoterade fastighetsfonder	Utdelningar	10 079	10 042
	Realisationsvinster/förluster	–	20
	Förändring av orealiserade vinster	6 633	14 041
	Summa Onoterade fastighetsfonder	**16 712**	**24 103**
Vinstandelslån	Ränteintäkter	4 447	–
	Realisationsvinster/förluster	183	–541
	Förändring av orealiserade vinster	–2 916	–1 318
	Summa Vinstandelslån	**1 714**	**–1 859**
Räntebärande lån, Areim, Profi och Intea	Ränteintäkter	14 437	12 708
	Summa Räntebärande lån, Areim, Profi och Intea	**14 437**	**12 708**

Tillgång	Intäkt/kostnad	2018	2017
Räntebärande			
Bankmedel	Ränteintäkter	145	60
	Räntekostnader	–475	–285
	Valutakursvinster/förluster	–383	–778
Certifikat	Ränteintäkter	–272	15
	Nedskrivningar	–51	–
	Förändring av orealiserade vinster	–31	21
Floating–rate notes	Ränteintäkter	–111	3 143
	Realisationsvinster/förluster	49	–
	Förändring av orealiserade vinster	–3 071	5 281
Obligationer	Ränteintäkter	7 183	6 744
	Realisationsvinster/förluster	4 576	15 200
	Förändring av orealiserade vinster	870	3 238
	Summa Räntebärande tillgångar	**8 429**	**32 639**
Valutaterminer	Ränteintäkter	14	149
	Räntekostnader	–36 408	–25 328
	Valutakursvinster/förluster	–141 853	121 612
	Förändring av orealiserade vinster	18 866	2 188
	Summa Valutaterminer	**–159 381**	**98 621**
Finansiella kostnader	Finansiella kostnader	–6 094	–3 732
	Summa Finansiella kostnader	**–6 094**	**–3 732**
	Finansiellt resultat	**13 630**	**1 247 613**

Resultaträkning (KSEK) 2018

	Not	2018	2017
Stiftelsens intäkter			
Utdelningar	1	256 270	233 354
Ränteintäkter	2	25 843	22 819
Hyresintäkter	3	35 129	37 604
Övriga intäkter	3	134 298	77
Summa stiftelsens intäkter		**451 540**	**293 854**
Stiftelsens kostnader			
Finansiella kostnader	5	–6 094	–3 732
Fastighetskostnader	3	–36 700	–25 494
Personalkostnader	8, 9	–29 438	–27 411
Externa kostnader	10	–21 799	–19 355
Avskrivningar och återförda nedskrivningar av anläggningstillgångar	3, 15, 11	–8 391	–10 552
Summa stiftelsens kostnader		**–102 422**	**–86 544**
Förvaltningsresultat		**349 118**	**207 310**
Finansiella poster			
Resultat från avyttring och nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	4	393 859	390 529
Resultat från avyttring och nedskrivning av övriga finansiella instrument		–51	0
Valutakursresultat m.m.	7	–142 236	120 833
Räntekostnader	6	–37 286	–29 970
Summa finansiella poster		**214 286**	**481 392**
Resultat före bokslutsdispositioner		**563 404**	**688 702**
Bokslutsdispositioner			
Förändring av periodiseringsfonder	3	1 055	2 591
Resultat före skatt		**564 459**	**691 293**
Skatt på årets resultat	3	**–1 218**	**–1 715**
Årets resultat		**563 241**	**689 578**

För årets resultat inklusive förändring av orealiserade vinster, se not 12.

Balansräkning (KSEK) 2018-12-31

	Not	2018-12-31	2017-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Fastigheter	14, 15	297 675	349 113
Pågående nyanläggningar och förskott	16	7 958	–
Inventarier	11	392	165
Summa materiella anläggningstillgångar		**306 025**	**349 278**
Finansiella anläggningstillgångar			
Obligationer	17	2 086 912	1 994 451
Floating-rate notes	18	968 097	972 561
Aktier	19	5 589 769	5 424 349
Aktier och aktieägartillskott, fastighetsfonder	20	557 174	522 323
Hedgefonder	20	329 764	612 619
Vinstandelslån	20	300	1 611
Räntebärande lån, fastighetsfonder	20	232 490	214 692
Onoterade fastighetsfonder	20	250 000	250 000
Summa finansiella anläggningstillgångar		**10 014 506**	**9 992 606**
Summa anläggningstillgångar		**10 320 531**	**10 341 884**
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar	21	79 663	77 589
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22	32 787	30 119
Certifikat	23	339 984	200 049
Valutaterminer	24	–	–
Kassa och bank		114 489	96 065
Summa omsättningstillgångar		**566 923**	**403 822**
Summa tillgångar		**10 887 454**	**10 745 706**
Eget kapital och skulder			
Bundet eget kapital	25		
Stiftelsekapital		2 801 565	2 747 899
Fritt eget kapital	25		
Kulturvetenskapliga donationen		2 025 925	1 987 116
Balanserat resultat		4 570 944	4 511 880
Summa eget kapital		**9 398 434**	**9 246 895**
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfonder	26	7 107	8 161
Summa obeskattade reserver		**7 107**	**8 161**

	Not	2018-12-31	2017-12-31
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner		300	323
Avsättning skatter		9 973	8 759
Summa avsättningar		**10 273**	**9 082**
Långfristiga skulder			
Inteckningslån	27	45 050	45 050
Summa långfristiga skulder		**45 050**	**45 050**
Kortfristiga skulder			
Beviljade ej utbetalda forskningsmedel		1 320 171	1 283 441
Leverantörsskulder		14 265	5 405
Valutaterminer	24	–	–
Övriga kortfristiga skulder	28	77 840	135 593
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	14 314	12 079
Summa kortfristiga skulder		**1 426 590**	**1 436 518**
Summa skulder och avsättningar		**1 489 020**	**1 498 811**
Summa eget kapital och skulder		**10 887 454**	**10 745 706**

Information om balansposters upplupna anskaffningsvärden och verkliga värden återfinns i separat bilaga.

Specificering förändring eget kapital (KSEK)

	Bundet eget kapital [1]	Fritt eget kapital		Eget kapital
		Kulturvetenskapliga donationen	*Balanserat resultat*	
Eget kapital 2017-12-31	**2 747 899**	**1 987 117**	**4 511 880**	**9 246 896**
Avsättning för bevarande av donationernas realvärde [2]	53 666	38 808	–92 474	–
Årets resultat			563 241	563 241
Återbetalade forskningsmedel			23 682	23 682
Beviljade forskningsmedel [3]			–435 385	–435 385
Eget kapital 2018-12-31	**2 801 565**	**2 025 925**	**4 570 944**	**9 398 434**

1) Jubileumsdonationen och Erik Rönnbergs donationer.
2) Av förarbetena till Jubileumsdonationen framgår att donationens realvärde ska upprätthållas över tid. Samma grundläggande bestämmelse gäller för de båda privata donationer som RJ erhållit (Erik Rönnbergs donationer). Se not 13.
3) Se not 32.

Kassaflödesanalys (KSEK)

	2018	2017
Kassaflöde från den löpande verksamheten		
Årets resultat	563 241	689 578
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Avskrivningar och återförda nedskrivningar av anläggningstillgångar	8 391	7
Nedskrivningar av övriga finansiella anläggningstillgångar	50	–
Återföring av nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	–199 376	–129 750
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	371 139	199 376
Realisationsresultat materiella anläggningstillgångar	–134 223	–
Realisationsresultat finansiella anläggningstillgångar	–565 623	–479 287
Förändring av avsättningar till periodiseringsfonder	–1 055	–2 591
Förändring av avsättningar till pensioner	–23	–28
Förändring av avsättningar till skatter	1 214	–
Förändringar räntefordran	–1 768	–4 640
Förändringar ränteskuld	8	1
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	**41 975**	**272 666**
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Förändring av kortfristiga fordringar	–142 959	96 501
Förändring av kortfristiga skulder	–46 664	98 525
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**–147 648**	**467 692**
Kassaflöde från investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	–11 586	–9 277
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	188 630	–
Pågående nyanläggningar och förskott	–7 958	–
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	–3 917 544	–4 663 988
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	4 289 503	4 575 043
Kassaflöde från investeringsverksamheten	**541 045**	**–98 222**
Kassaflöde från anslagsverksamheten		
Årets utbetalda anslag	–374 973	–346 483
Kassaflöde från anslagsverksamheten	**–374 973**	**–346 483**
Årets kassaflöde	**18 424**	**22 987**
Kassa, bank vid årets ingång	96 065	73 078
Kassa, bank vid årets utgång	114 489	96 065

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen, Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 *Årsredovisning och koncernredovisning* (K3) med tillämpning av kapitel 11, finansiella instrument värderade utifrån anskaffningsvärdet.

Uppställningen av resultaträkningen är anpassad efter stiftelsens verksamhet och avviker därför från årsredovisningslagens uppställningsformer. Upplysningar om tillgångars verkliga värde samt årets resultat inklusive förändring av orealiserade vinster lämnas i noter till balans- och resultaträkningen. Information om balansposternas upplupna anskaffningsvärden och jämförande verkliga värden återfinns i en separat bilaga.

Värdering materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

I samband med fastighetsförvärv bedöms om fastigheten väntas ge upphov till framtida kostnader för rivning och återställande av platsen. I sådana fall görs en avsättning och anskaffningsvärdet ökas med samma belopp.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. RJ:s mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider, komponenter och nyttjandeperioder tillämpas på fastigheter:

Komponent	*Nyttjandeperiod*
1. Stomme och grund	100 år
2. Stomkompletteringar/innerväggar	50 år
3. Yttertak	40 år
4. Fasad	50 år
5. Badrum	15 år
6. Kök	30 år
7. Fönster	50 år
8. Stammar/rör	50 år
9. Ventilation	25 år
10. El	40 år
11. Hiss	25 år
12. Hyresgästanpassning lokaler	10 år
13. Restpost	50 år

För inventarier tillämpas avskrivning på 5 år och för datorer avskrivning på 3 år.

Värdering finansiella anläggningstillgångar

Aktierelaterade värdepapper (inklusive aktiekonvertibler och aktieägartillskott) värderas individuellt till anskaffningsvärde minskat med nödvändiga nedskrivningar.

Upplupen ränta på aktiekonvertibler redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen.

Hedgefonder, vinstandelslån och onoterade fastighetsfonder värderas kollektivt var grupp för sig till anskaffningsvärde minskat med nödvändiga nedskrivningar.

Räntebärande värdepapper redovisas (inklusive floating-rate notes och aktieägarlån) kollektivt var grupp för sig till upplupet anskaffningsvärde. Upplupen ränta på kupongobligationer och aktieägarlån redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen. Instrument utan kupongränta värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Obligationer och floating-rate notes redovisas enligt K3, kapitel 11. Vid köp beräknas ett över-/undervärde som sedan periodiseras linjärt över i obligationens fall hela löptiden, i floating-rate notes fall tiden fram till nästa ränteförfall. Vid försäljning beräknas reavinsten som skillnaden mellan över-/underkurs vid försäljningen och kvarstående över-/underkurs.

Anskaffningsvärdet vid försäljning beräknas enligt FIFO-principen (first-in-first-out).

Utländska värdepapper värderas utifrån anskaffningsdagens valutakurs.

Värdering övriga finansiella instrument

Fordringar tas upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Fordringar i utländsk valuta värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Utestående valutaterminskontrakt värderas kollektivt enligt lägsta värdets princip (LVP). Det innebär att om tillgångskollektivet valutaterminer har negativt verkligt värde redovisas detta som skuld, och motsvarande nedskrivning görs. Skillnaden mellan terminskurs och avistakurs periodiseras över terminskontraktets löptid och redovisas som upplupen ränteintäkt.

Certifikat värderas kollektivt enligt LVP. Det innebär att om kollektivet certifikat har ett upplupet anskaffningsvärde som är högre än det verkliga värdet görs nödvändig nedskrivning på mellanskillnaden. Upplupen ränta på certifikat redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen.

Banktillgodohavanden i utländsk valuta värderas till balansdagens valutakurs.

Kortfristiga skulder redovisas till anskaffningsvärde. Långfristiga skulder redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Skulder i utländsk valuta värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Beviljade forskningsmedel

Beviljade forskningsmedel redovisas direkt mot fritt eget kapital. Beviljade medel skuldförs vid beslutstillfället. Beviljade anslag som ska betalas ut av kommande års avkastning tas upp som eventualförpliktelse. Det innebär att det finns anslag som beviljats innevarande år, men som RJ åtagit sig att betala ut i framtiden, ur kommande års avkastning. Upplysningar om beslutade ramanslag utan slutlig förmånstagare lämnas i en not.

Eget kapital

Bokfört eget kapital utgörs av bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital (stiftelsekapital) består av Jubileumsdonationen och Erik Rönnbergs donationer. Enligt donationsvillkoren ska realvärdet för dessa donationer upprätthållas över tiden. Detta sker genom en årlig avsättning till bundet eget kapital, med ett belopp beräknat utifrån konsumentprisindex utveckling mellan åren. Det bundna egna kapitalet är inte tillgängligt för utdelning.

Fritt eget kapital består av Kulturvetenskapliga donationen och balanserat resultat. För denna donation gäller, som framgår av donationsvillkoren, att dess hela kapital får användas för anslag till forskning. Inom ramen för fritt eget kapital görs emellertid ändå en avsättning för bevarande av donationens realvärde.

Balanserat resultat består av vinstmedel med avdrag för avsättning för bevarande av donationernas realvärden samt för beviljade forskningsmedel. Enligt ett styrelsebeslut 1992 ska det balanserade resultatet som lägst uppgå till

ett belopp motsvarande tre års utdelning av forskningsmedel i normal omfattning.

Inkomstskatter

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Fordringar och skulder nettoredovisas endast när det finns en legal rätt till kvittning.

Aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen om inte skatten kan hänskjutas till en händelse eller transaktion som redovisas direkt i eget kapital. I sådana fall redovisas även skatteeffekten i eget kapital.

Den uppskjutna skatteskulden beror på temporära skillnader för fastigheter, vilka uppkommer genom olika aktiveringsprinciper, skattemässigt och redovisningsmässigt samt skattemässiga avskrivningar som är högre än de redovisningsmässiga. Den uppskjutna skatteskulden som redovisas av RJ beror på att de skattemässiga värdena för förvaltningsfastigheterna avviker från redovisade värden. Skatten beräknas som 20,6 procent av skillnaden mellan det skattemässiga och redovisningsmässiga restvärdet för förvaltningsfastigheter.

Skattestatus

Stiftelsens ändamål är allmännyttigt och uppfyller även i övrigt kraven för inskränkt skattskyldighet. Detta innebär att RJ endast är skattskyldig för fastighetsinkomster och eventuella andra rörelseinkomster.

Leasing

Samtliga leasingavtal där stiftelsen är leasetagare samt stiftelsens uthyrning redovisas som operationell leasing (hyresavtal), oavsett om avtalen är finansiella eller operationella. Leasingavgiften redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden.

Ersättningar till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Eftersom alla pensionsförpliktelser till anställda klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in. Övrig pensionsutfästelse redovisas till sitt kapitalvärde per bokslutsdagen som en avsättning i balansräkningen.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och visar stiftelsens in- och utbetalningar uppdelade på den löpande verksamheten, investeringsverksamheten eller finansieringsverksamheten. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Noter (KSEK) 2018-12-31

Not 1	Utdelningar	2018	2017
	Aktier	233 240	216 917
	Alternativa placeringar	23 030	16 437
	Summa	**256 270**	**233 354**

Not 2	Ränteintäkter	2018	2017
	Bankmedel	145	60
	Certifikat	–272	15
	Floating-rate notes	–111	3 143
	Obligationer	7 183	6 744
	Räntebärande lån, Areim, Profi och Intea	14 437	12 708
	Valutaterminer	14	149
	Vinstandelslån	4 447	–
	Summa	**25 843**	**22 819**

Not 3	Resultat fastigheter	2018	2017
	Hyresintäkter	35 129	37 604
	Övriga intäkter, realisationsresultat fastigheter	134 223	–
	Avskrivningar och utrangeringar	–8 169	–10 480
	Övriga kostnader	–36 700	–19 061
	Löpande fastighetskostnader, Rekryten	–	–6 434
	Resultat fastigheter före bokslutsdispositioner och skatt	**124 483**	**1 629**
	Återföring från periodiseringsfond	1 055	2 591
	Skatt på årets resultat	–1 218	–1 715
	Summa	**124 320**	**2 505**

Resultatet för fastigheter bruttoredovisas här. I resultaträkningen används nettoredovisning, och skatt på årets resultat och förändring av periodiseringsfonder visas separat. Se även not 6, 14, 15 och 16.

Not 4	Resultat från avyttring och nedskrivning av finansiella instrument	2018	2017
	Realisationsresultat obligationer	4 576	15 200
	Realisationsresultat aktier	476 172	413 391
	Realisationsresultat aktier och aktieägartillskott, fastighetsfonder	25 972	–
	Återförd nedskrivning aktier	199 376	110 618
	Nedskrivning aktier	–371 139	–199 376
	Realisationsresultat floating-rate notes	49	–
	Realisationsresultat hedgefonder	58 670	51 217
	Realisationsresultat, onoterade fastighetsfonder	–	20
	Realisationsresultat Sveafastigheter Fund III	183	–541
	Summa	**393 859**	**390 529**

Not 5	Finansiella kostnader	2018	2017
	Depåavgift	1 071	1 064
	Övriga finansiella kostnader	5 023	2 668
	Summa	**6 094**	**3 732**

Not 6	Räntekostnader	2018	2017
	Intea	–	3 966
	Bankmedel	475	285
	Fastigheter	403	391
	Valutaterminer	36 408	25 328
	Summa	**37 286**	**29 970**

Not 7	Valutakursresultat m.m.	2018	2017
	Valutakursresultat orealiserat	–383	–779
	Valutakursresultat valutaterminer	–141 853	121 612
	Summa	**–142 236**	**120 833**

Not 8	Löner, andra ersättningar och sociala kostnader	2018	2017
	Löner och andra ersättningar		
	Styrelse och verkställande direktör	3 755	3 847
	Övriga anställda	14 522	13 156
	Summa	**18 277**	**17 003**
	Sociala kostnader	9 831	8 807
	– varav pensionskostnader	3 630	3 210

Av pensionskostnader avser 0 (0) verkställande direktör. Pensionskostnader eller pensionsförmåner för styrelseledamöter förekommer inte.

Not 9	Medelantal anställda	2018	2017
	Kvinnor	11	11
	Män	7	7
	Summa	**18**	**18**

Not 10	Ersättning till revisorer (inkl. moms)	2018	2017
	PwC		
	Internrevisionsuppdrag	425	453
	Rådgivning	104	117
	Riksrevisionen		
	Externrevisionsuppdrag	1 120	1 213
	Summa	**1 649**	**1 783**

Not 11	Inventarier	2018-12-31	2017-12-31
	Ingående anskaffningsvärden	4 505	4 430
	Inköp	448	75
	Försäljningar och utrangeringar	–977	–
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**3 976**	**4 505**
	Ingående avskrivningar	–4 339	–4 267
	Försäljningar och utrangeringar	977	–
	Årets avskrivningar	–222	–72
	Utgående ackumulerade avskrivningar	**–3 584**	**–4 339**
	Utgående restvärden enligt plan	**392**	**165**

Not 12	Årets resultat inklusive förändring av orealiserade vinster	2018	2017	
	Årets resultat	563 241	689 578	
	Förändring av orealiserade vinster, se nedan	–603 517	507 029	
	Summa	**–40 276**	**1 196 607**	
	Förändring av orealiserade vinster	**2018**	**2017**	**Förändring**
	Fastigheter	947 325	919 887	27 438
	Obligationer	4 108	3 238	870
	Floating-rate notes	2 210	5 281	–3 071
	Aktier	1 580 197	2 268 959	–688 762
	Fastighetsfonder, aktier och aktieägartillskott	396 281	292 389	103 892
	Hedgefonder	100 875	167 311	–66 436
	Onoterade fastighetsfonder	43 923	37 290	6 633
	Vinstandelslån, Sveafastigheter	334	3 250	–2 916
	Certifikat	–	31	–31
	Valutaterminer	39 233	20 367	18 866
	Summa	**3 114 486**	**3 718 003**	**–603 517**

Se även not 25.

Not 13	Avsättning för bevarande av realvärden
	Genomsnittsvärdet för konsumentprisindex 2018 uppgick till 328,40. Motsvarande indexvärde för 2017 var 322,11. Mellan 2017 och 2018 ökade således konsumentprisindex med 1,953 %. Det indexerade reala stiftelsekapitalet (bundet eget kapital) ska därför ökas med 2 747 899 x 1,953 % = 53 666 medan Kulturvetenskapliga donationen (fritt eget kapital) ökas med 1 987 117 x 1,953 % = 38 808.

Se vidare not 25 och rapporten Specificering förändring eget kapital (KSEK).

Not 14	Fastigheter	Bokfört värde	Verkligt värde [1)]
	Styrpinnen 23, Stockholm	118 509	–
	Brännaren 7, Stockholm	12 790	–
	Sländan 2, Stockholm	5 962	–
	Rekryten 6, Stockholm	104 672	–
	Snöklockan 1, Stockholm	16 975	–
	Jasminen 4, Stockholm	13 665	–
	Apelträdet 5, Stockholm	11 569	–
	Hjorten 17, Stockholm	13 533	–
	Marknadsvärde samtliga fastigheter	–	1 245 000
	Summa	**297 675**	**1 245 000**

Fastigheterna ägs till 100 %.
[1)] Marknadsvärdet för fastigheterna baseras på externa värderingar utförda av Cushman & Wakefield (f.d. DTZ). Värderingarna utförs vid varje årsskifte för samtliga fastigheter.

Not 15	Fastigheter	2018-12-31	2017-12-31
	Byggnader		
	Ingående anskaffningsvärden	363 408	276 928
	Årets anskaffning/omklassificering	11 138	94 537
	Avyttring och utrangering	–49 715	–11 445
	Effekt av övergång till K3	–	3 388
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**324 831**	**363 408**
	Ingående avskrivningar	–110 914	–110 979
	Återföring avskrivningar utrangering ROT Rekryten	–	7 594
	Avyttring och utrangering	17 750	–
	Årets avskrivningar	–8 169	–6 629
	Effekt av övergång till K3	–	–900
	Utgående ackumulerade avskrivningar	**–101 333**	**–110 914**

Not 15	Fastigheter	2018-12-31	2017-12-31
	Mark		
	Ingående anskaffningsvärden	96 619	96 619
	Försäljningar	–22 442	–
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**74 177**	**96 619**
	Utgående restvärden enligt plan byggnader och mark	**297 675**	**349 113**
	Taxeringsvärden, byggnader	272 527	272 527
	Taxeringsvärden, mark	375 776	375 776

Fastigheternas marknadsvärden framgår av not 14. Se även not 3, 6 och 16.

Not 16	Pågående nyanläggningar och förskott	2018-12-31	2017-12-31
	Ingående anskaffningsvärde	–	77 278
	Under året nedlagda kostnader	7 958	–
	Omklassificering	–	–77 278
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**7 958**	**–**

Not 17	Obligationer	Nominellt belopp	Upplupet anskaffnings-värde	Verkligt värde [1)]
	Svenska nominella obligationer, bostad			
	Förfalloår			
	2020	208 000	221 365	221 259
	2021	689 000	711 498	712 285
	2022	406 000	465 625	466 762
	2023	425 000	440 138	441 176
	2024	15 000	15 456	15 507
	Summa	**1 743 000**	**1 854 082**	**1 856 989**
	Svenska nominella obligationer, företag			
	Förfalloår			
	2019	85 000	84 983	85 409
	2020	103 000	102 972	103 224
	2023	30 000	30 880	31 428
	2025	14 000	13 995	13 969
	Summa	**232 000**	**232 830**	**234 030**
	Summa total	**1 975 000**	**2 086 912**	**2 091 019**

Not 17	Obligationer	Nominellt belopp	Upplupet anskaffnings-värde	Verkligt värde [1]
	Obligationer	**2018-12-31**	**2017-12-31**	
	Ingående anskaffningsvärden	1 994 451	1 726 150	
	Justering K3	–	–32 924	
	Återförd nedskrivning	–	15 593	
	Ingående balans	**1 994 451**	**1 708 819**	
	Investeringar	1 179 000	1 465 000	
	Försäljningar	–1 068 400	–1 209 000	
	Förändring av över/underkurs	–18 139	29 632	
	Redovisat värde	**2 086 912**	**1 994 451**	

[1] Obligationer marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller, om sådan saknas, senaste köpkurs eller indikativt pris beräknat på ett genomsnitt av tre marknadsaktörer. För tillfället används det tredje alternativet på majoriteten av företagsobligationer.

Not 18	Floating-rate notes	Nominellt belopp	Upplupet anskaffnings-värde	Verkligt värde [1]
	Svenska floating-rate notes			
	Förfalloår			
	2019	224 000	224 000	224 288
	2020	252 000	252 000	253 158
	2021	184 000	184 000	185 418
	2022	103 000	103 097	102 972
	2023	105 000	105 000	104 845
	2024	20 000	20 000	20 286
	2025	80 000	80 000	79 341
	Summa	**968 000**	**968 097**	**970 308**
	Floating-rate notes	**2018-12-31**	**2017-12-31**	
	Ingående anskaffningsvärden	972 561	759 668	
	Justering K3	–	–6 207	
	Återförd nedskrivning	–	3 539	
	Ingående balans	**972 561**	**757 000**	
	Investeringar	296 000	299 000	
	Försäljningar	–300 000	–84 000	
	Förändring av över/underkurs	–464	561	
	Redovisat värde	**968 097**	**972 561**	

[1] Floating-rate notes marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller, om sådan saknas, senaste köpkurs eller indikativt pris beräknat på ett genomsnitt av tre marknadsaktörer. För tillfället används det tredje alternativet på majoriteten av floating-rate notes.

Not 19	Aktier	Antal	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde [1)]
	Svenska aktier			
	Alfa Laval	350 000	59 275	66 378
	Assa Abloy B	410 000	40 910	64 842
	Astra Zeneca SDB	160 000	92 967	107 792
	Atlas Copco B	860 000	120 340	166 255
	Atrium Ljungberg AB B	430 000	63 143	65 360
	Autoliv SDB	85 000	53 533	53 533
	Balco	680 000	34 068	34 068
	Balder, Fastighets AB	300 000	69 911	75 600
	Beijer Alma AB B	291 933	24 722	37 945
	Betsson AB B	450 000	27 394	32 850
	Boliden	400 000	76 792	76 792
	CellaVision	70 000	7 839	13 405
	Coor Service	860 000	40 997	60 544
	CTT SYSTEMS	181 570	22 369	22 369
	Dometic	650 000	35 750	35 750
	Electrolux B	450 000	84 195	84 195
	Elekta B	600 000	58 523	63 210
	Epiroc AB B	750 000	35 268	59 160
	Ericsson B	2 700 000	210 384	210 384
	Essity AB B	670 000	46 008	145 792
	Fabege	670 000	49 601	79 167
	Fagerhult	260 000	19 786	19 786
	Fenix Outdoor International B	75 000	10 084	64 275
	Hennes & Mauritz B	635 000	80 023	80 023
	Hexagon AB B	260 000	77 523	106 080
	Hexpol	400 000	28 020	28 020
	Holmen B	200 000	33 947	34 988
	Indutrade	150 000	18 986	30 840
	Investor B	460 000	100 011	172 776
	Kindred Group	450 000	36 720	36 720
	Kinnevik B	320 000	68 384	68 384
	Nobina	700 000	39 478	41 930
	Nolato B	150 000	53 452	54 975
	Nordea	1 450 000	92 721	108 141
	SAAB AB B	185 000	56 943	56 943
	Sandvik	900 000	88 860	113 715
	SCA B	675 000	46 386	46 386
	SEB A	1 800 000	133 487	154 980
	Securitas B	415 000	58 920	59 034
	Skanska B	470 000	66 270	66 270

Not 19	Aktier	Antal	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde [1)]
	SOBI	150 000	18 066	28 950
	Swedbank A	1 120 000	181 848	221 480
	Tele2 B	900 000	91 935	101 655
	Telia Co.	2 200 000	92 356	92 356
	Trelleborg B	160 000	22 296	22 296
	Veoneer Inc SDR	90 000	20 219	20 219
	Volvo B	1 375 000	140 974	159 431
	ÅF B	235 000	31 952	37 694
	Summa svenska aktier		**2 963 636**	**3 583 738**
	Utländska aktier	**Antal**	**Upplupet anskaffningsvärde**	**Verkligt värde [1)]**
	Australien			
	Iluka Resources	300 000	13 599	14 264
	Westpac Banking Corp.	120 000	18 749	18 749
	Woodside Petroleum Ltd	107 500	20 609	21 008
	Brasilien			
	ITAU Unibanco (American Deposit Receipts)	385 500	18 127	31 194
	Frankrike			
	BNP Paribas	40 000	16 031	16 031
	Kering	7 100	20 825	29 669
	LVMH	16 100	25 578	42 204
	Rubis	61 000	28 732	29 033
	Total	109 000	44 091	51 104
	Holland			
	ING Groep	424 000	40 507	40 507
	NN Group NV	132 000	46 637	46 637
	Unilever NL	89 000	36 352	42 847
	Hongkong			
	AIA Group	690 000	28 235	50 703
	CK Asset Holdings LTD	310 000	18 291	20 081
	Japan			
	Itochu	300 000	26 187	45 228
	KDDI Corp	177 000	37 504	37 504
	Keyence Corp.	6 900	22 713	31 023
	Nidec Corp.	23 200	15 011	23 370
	Panasonic	500 000	39 995	39 995
	Recruit Holding	31 000	6 665	6 665
	Seven & I Holdings Co.	111 500	33 060	43 064
	Sony	45 000	19 353	19 353
	Tokio Marine HLD Inc	83 000	31 407	35 093

Not 19	Aktier	Antal	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde [1)]
	Toyota Motor	68 400	30 853	35 382
	Kanada			
	Rogers Communications Inc.	23 000	6 582	10 448
	Toronto-Dominion Bank	140 000	43 881	61 685
	Kina			
	Alibaba Group	20 000	13 879	24 270
	Baidu ADR Inc.	5 900	8 284	8 284
	China Construction Bank	2 075 000	12 373	15 154
	Tencent	25 000	8 874	8 874
	Norge			
	Olav Thon	100 000	14 344	14 344
	Schweiz			
	Nestlé	83 500	37 832	60 125
	Novartis	48 400	33 033	36 703
	Roche	16 000	29 165	35 140
	Singapore			
	DBS Group	285 000	23 853	43 805
	Spanien			
	Banco Santander	352 845	14 232	14 232
	Red Eléctrica	140 000	26 845	27 709
	Storbritannien			
	Astra Zeneca	54 000	31 114	35 812
	Prudential	100 000	12 037	15 831
	Reckitt Benckiser	57 000	33 943	38 702
	Royal Dutch Shell B	398 000	89 190	105 165
	Sverige			
	Atlas Copco B	110 000	21 265	21 265
	Boliden	100 000	19 198	19 198
	Epiroc AB B	110 000	8 538	8 677
	Volvo B	290 000	33 626	33 626
	Sydkorea			
	Samsung	25 000	2 534	7 643
	Samsung Electronics (Global Deposit Receipts)	8 300	33 736	63 709
	Taiwan			
	Taiwan Semiconductor Manufacturing Company Ltd (American Deposit Receipts)	25 000	8 169	8 169
	Tyskland			
	Daimler	61 000	28 432	28 432
	Fresenius SE	20 000	8 276	8 605
	Kion Group AG	42 000	18 323	18 903

Not 19	Aktier	Antal	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde [1)]
	Linde Plc	15 400	14 282	21 662
	USA			
	3M	12 000	9 926	20 243
	Abbvie	44 100	35 994	35 994
	Adobe Inc.	9 300	18 628	18 628
	Alexion Pharmaceuticals	17 500	15 084	15 084
	Alphabet Inc. Class A	2 500	5 367	23 128
	Alphabet Inc. Class C	2 100	7 164	19 254
	Amazon.com Inc.	8 400	111 698	111 699
	Anthem Inc.	15 000	24 422	34 877
	Apple Inc.	94 000	87 819	131 274
	AT&T Inc.	103 000	26 025	26 025
	Bank of America	192 000	26 793	41 884
	Biogen	10 000	25 247	26 641
	Blackstone	165 000	20 065	43 546
	Boston Scientific Corp.	98 000	22 859	30 662
	Bristol Myers Squibb	32 900	15 140	15 140
	Broadcom Ltd	13 200	25 885	29 716
	CBRE Group	78 500	25 015	27 827
	Cisco Systems	183 000	28 897	70 201
	Citigroup	51 400	14 174	23 690
	Coca-Cola Co.	121 500	45 063	50 933
	Comcast Corp.	69 000	17 087	20 800
	Electronic Arts	42 000	29 342	29 342
	Eli Lilly & Co.	45 000	31 583	46 103
	Exxon Mobil	68 000	41 052	41 052
	Facebook Inc.	12 350	14 333	14 333
	Fedex Corp.	19 200	27 423	27 423
	Halliburton Co.	89 300	21 014	21 014
	Home Depot	23 000	29 357	34 987
	Ingersoll Rand	47 900	29 813	38 688
	Intel	50 000	7 160	20 774
	International Flavors & Fragrances	24 700	27 557	29 362
	Johnson & Johnson	9 300	7 094	10 625
	JP Morgan Chase	106 500	34 228	92 044
	KKR & Co.	107 000	18 596	18 596
	Medtronic Inc.	15 300	8 313	12 321
	Merck US	93 100	38 620	62 980
	Microsoft Corp.	222 000	45 024	199 630
	Mondelez International	135 000	29 736	47 844
	Morgan Stanley	28 000	9 829	9 829

Not 19	Aktier	Antal	Upplupet anskaffningsvärde	Verkligt värde [1)]
	Nike	68 000	20 155	44 634
	Pepsi Co.	50 000	30 582	48 906
	Procter & Gamble Co.	26 000	17 908	21 159
	Rockwell Automation Inc.	27 000	26 004	35 971
	Starbucks	57 800	20 903	32 955
	Thermo Fisher Scientific Inc.	16 500	27 427	32 691
	Union Pacific	14 000	15 173	17 133
	United Health Group	29 200	45 721	64 402
	United Parcel Service	13 600	11 743	11 743
	Visa Inc.	43 000	24 059	50 228
	Walt Disney	57 400	25 606	55 722
	Wells Fargo	48 000	17 447	19 582
	WestRock	30 000	10 029	10 029
	Summa utländska aktier		**2 626 134**	**3 586 228**
	Summa aktier totalt		**5 589 769**	**7 169 966**

Not 19	Aktier	2018-12-31	2017-12-31
	Ingående anskaffningsvärden	5 623 724	5 567 978
	Investeringar	2 254 742	2 476 475
	Försäljningar	–1 917 558	–2 420 729
	Utgående anskaffningsvärden	**5 960 908**	**5 623 724**
	Ingående nedskrivningar	–199 376	110 618
	Återförd nedskrivning	199 376	–110 618
	Årets nedskrivning	–371 139	–199 376
	Utgående nedskrivningar	**–371 139**	**–199 376**
	Redovisat värde	**5 589 769**	**5 424 348**

[1)] Aktierelaterade värdepapper (inkl. aktiekonvertibler) marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller, om sådan saknas, senaste köpkurs. Utländska värdepapper värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Not 20	Alternativa placeringar	Antal andelar	Anskaffnings-värde	Verkligt värde [1)]
	Hedgefonder			
	Blackstone Partners OS	3 842	44 128	54 562
	Bodenholm One	41 231	50 000	49 970
	Carve	51 574	52 549	61 429
	Manticore	17 237	30 972	38 262
	Nektar	34 946	60 082	86 335
	Observatory	30 740	56 654	98 672
	Ram One	30 031	35 379	41 409
	Summa, hedgefonder		**329 764**	**430 639**
	Vinstandelslån			
	Sveafastigheter Fund II		300	634
	Summa, vinstandelslån		**300**	**634**
	Onoterade fastighetsfonder			
	Skandia/Thule	226 665	250 000	293 923
	Summa, onoterade fastighetsfonder		**250 000**	**293 923**
	Aktier och aktieägartillskott, fastighetsfonder			
	Aktier och aktieägartillskott		557 174	953 454
	Räntebärande lån		232 490	232 490
	Summa, fastighetsfonder		**789 664**	**1 185 944**
	Summa alternativa placeringar		**1 369 728**	**1 911 140**

Not 20	Alternativa placeringar	2018-12-31	2017-12-31
	Hedgefonder		
	Ingående anskaffningsvärden	612 619	888 654
	Investeringar	60 001	–
	Försäljningar	–342 856	–276 035
	Utgående anskaffningsvärden	**329 764**	**612 619**
	Redovisat värde	**329 764**	**612 619**
	Vinstandelslån		
	Ingående anskaffningsvärden	1 611	4 600
	Investeringar	–	–
	Försäljningar	–1 311	–2 989
	Utgående anskaffningsvärden	**300**	**1 611**
	Redovisat värde	**300**	**1 611**

Not 20	Alternativa placeringar	2018-12-31	2017-12-31
	Onoterade fastighetsfonder		
	Ingående anskaffningsvärden	250 000	250 994
	Investeringar	–	–
	Försäljningar	–	–994
	Utgående anskaffningsvärden	**250 000**	**250 000**
	Redovisat värde	**250 000**	**250 000**
	Aktier och aktieägartillskott, fastighetsfonder		
	Ingående anskaffningsvärden	522 323	323 246
	Investeringar	88 000	280 395
	Försäljningar	–53 149	–81 318
	Utgående anskaffningsvärden	**557 174**	**522 323**
	Redovisat värde	**557 174**	**522 323**
	Räntebärande lån, fastighetsfonder		
	Ingående anskaffningsvärden	214 692	92 628
	Investeringar	39 802	143 118
	Försäljningar	–22 004	–21 054
	Utgående anskaffningsvärden	**232 490**	**214 692**
	Redovisat värde	**232 490**	**214 692**

	Kvarstående investeringsåtagande i fastighetsfonder och delägda fastighetsbolag	**2018-12-31**	**2017-12-31**
	Kvarstående åtagande i Sveafastigheter Fund II (vinstandelslån). Åtagandet gäller t.o.m. den 30 juni 2019.	2 560	2 560
	Kvarstående åtagande i Sveafastigheter Fund III (vinstandelslån). Åtagandet gäller t.o.m. den 31 december 2017.	–	11 230
	Kvarstående åtagande i fastighetsfonden Areim II.	41 932	48 435
	Kvarstående åtagande i fastighetsfonden Areim Brädstapeln.	17 192	17 192
	Kvarstående åtagande i fastighetsfonden Areim III. Åtagandet gäller t.o.m. den 14 december 2019.	76 318	153 998
	Kvarstående åtagande i fastighetsfonden Areim IV.	148 440	–
	Kvarstående åtagande i fastighetsfonden Profi. Åtagandet gäller t.o.m. den 26 november 2021.	36 287	46 875
	Kvarstående åtagande i Midstar Hotels. Åtagandet gäller t.o.m. den 31 december 2028.	63 815	12 645
	Kvarstående åtagande i Intea.	118 487	100 677
	Summa	**505 031**	**393 612**

[1)] Hedgefonder, vinstandelslån, onoterade fastighetsfonder och fastighetsfonder marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses det värde som rapporterats från respektive fondförvaltare. Utländska värdepapper värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Not 21	Kortfristiga fordringar	2018-12-31	2017-12-31
	Hyresfordringar m.m.	363	982
	Löneförskott	–	1
	Skattefordran 2017	–	223
	Skattefordran 2018	2 753	2 998
	Skattefordran 2019	3 033	–
	Uppskjuten skattefordran	6 493	6 497
	Momsfordran	1 130	–
	Sålda ej betalda värdepapper	65 891	49 770
	Övriga	–	17 118
	Summa	**79 663**	**77 589**

Not 22	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2018-12-31	2017-12-31
	Upplupna räntor	31 573	29 817
	Förutbetalda kostnader	1 214	302
	Summa	**32 787**	**30 119**

Not 23	Certifikat	Nominellt belopp	Upplupet anskaffnings-värde	Verkligt värde [1]
	Förfall 2019			
	Företagscertifikat			
	Kvartal 1	340 000	339 984	339 984
	Kvartal 2	–	–	–
	Kvartal 3	–	–	–
	Kvartal 4	–	–	–
	Summa	**340 000**	**339 984**	**339 984**

[1] Certifikat marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller, om sådan saknas, senaste köpkurs.

Not 24	Valutaterminer		
	Köpt/såld valuta	**Nominellt belopp**	**Marknadsvärde [1]**
	Förfallomånad 2019-01		
	SEK/EUR	119 114	2 368
	SEK/GBP	62 052	2 254
	SEK/JPY	88 722	–84
	SEK/USD	243 594	5 025
	Förfallomånad 2019-02		
	SEK/EUR	27 750	337
	SEK/USD	405 279	8 793

Not 24	Valutaterminer		
	Köpt/såld valuta	**Nominellt belopp**	**Marknadsvärde [1)]**
	Förfallomånad 2019-03		
	SEK/EUR	155 691	3 328
	SEK/GBP	41 281	720
	SEK/JPY	56 549	23
	SEK/USD	553 098	16 469
	Summa	**1 753 130**	**39 233**

[1)] Valutaterminer marknadsvärderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller, om sådan saknas, senaste köpkurs. Om tillgångskollektivet valutaterminer har negativt marknadsvärde redovisas detta som skuld och motsvarande nedskrivning görs.

Not 25	Eget kapital, marknadsvärde [5)]				
		Bundet eget kapital [1)]	**Fritt eget kapital**		**Eget kapital**
			Kulturvetenskapliga donationen	*Balanserat resultat*	
	Eget kapital 2017-12-31	**2 747 899**	**1 987 117**	**8 229 882**	**12 964 898**
	Avsättning för bevarande av donationernas realvärde [2)]	53 666	38 808	–92 474	–
	Årets resultat inklusive förändring av orealiserade vinster [3)]			–40 276	–40 276
	Återbetalade forskningsmedel			23 682	23 682
	Beviljade forskningsmedel [4)]			–435 385	–435 385
	Eget kapital 2018-12-31	**2 801 565**	**2 025 925**	**7 685 429**	**12 512 919**

[1)] Jubileumsdonationen och Erik Rönnbergs donationer.
[2)] Av förarbetena till Jubileumsdonationen framgår att donationens realvärde ska upprätthållas över tid. Samma grundläggande bestämmelse gäller för de båda privata donationer som RJ erhållit (Erik Rönnbergs donationer). Se not 13.
[3)] Se not 12.
[4)] För beviljade forskningsmedel, se not 32.
[5)] Stiftelsens förmögenhet definieras som eget kapital till marknadsvärde och motsvarar nettoförmögenhet vid värdering av tillgångar och skulder till marknadsvärden.

Not 26	Periodiseringsfonder	2018-12-31	2017-12-31
	Periodiseringsfond 2012	–	1 055
	Periodiseringsfond 2013	1 579	1 579
	Periodiseringsfond 2015	1 878	1 878
	Periodiseringsfond 2016	3 650	3 649
	Summa	**7 107**	**8 161**

Not 27	Inteckningslån		
	Räntesats	*Förfallodag*	*Belopp*
	3 månader rörligt	Räntebindningsperiod 90 dagar, rörligt	7 100
	3 månader rörligt	Räntebindningsperiod 90 dagar, rörligt	18 000
	3 månader rörligt	Räntebindningsperiod 90 dagar, rörligt	19 950
	Summa		**45 050**

Not 28	Övriga kortfristiga skulder	2018-12-31	2017-12-31
	Personalens källskatt	1 284	1 320
	Förvaltade medel för samprojekt	76 362	14 097
	Moms hyror redovisningskonto	–	623
	Ej likviderade affärer	–	119 213
	Övrigt	194	340
	Summa	**77 840**	**135 593**

Not 29	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2018	2017
	Sociala avgifter	1 156	1 221
	Intjänade ej uttagna semesterdagar	1 061	618
	Särskild löneskatt på pensionsförsäkringspremier	818	720
	Upplupna räntor	40	32
	Förutbetald hyresintäkt	2 549	3 997
	Övriga upplupna kostnader, fastigheter	792	130
	Övriga upplupna kostnader	7 898	5 361
	Summa	**14 314**	**12 079**

Not 30	Ställda säkerheter	2018	2017
	För egna avsättningar och skulder		
	Avseende skuld för inteckningslån och derivathandel		
	Fastighetsinteckningar	49 371	49 371
	Summa	**49 371**	**49 371**

Not 31	Eventualförpliktelser	2018	2017
	Beviljade anslag att utgå ur kommande års avkastning	41 800	3 700
	Summa	**41 800**	**3 700**

Not 32	Beviljade medel till forskning	2018	2017
	Medel från Jubileumsdonationen	144 139	147 941
	Medel från Kulturvetenskapliga donationen	290 446	278 918
	Medel från Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	600	600
	Medel från Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren	200	200
	Summa	**435 385**	**427 659**

För mer detaljerad information, se avsnittet Översikt över den forskningsstödjande verksamheten 2018 (s. 5–39).

Not 33	Ramanslag	2018	2017
	Ej utnyttjade ramanslag	124 993	40 705
	Summa	**124 993**	**40 705**

Not 34	Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut
	Inga väsentliga händelser har inträffat efter räkenskapsårets slut.

Riksrevisionens revisionsberättelse avser den formella årsredovisningen och överlämnas av Riksrevisionen separat till riksdagen.

BILAGA 1

Donationernas marknadsvärde (belopp i KSEK)

De medel som Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond förvaltar härrör från fyra donationer:

- Jubileumsdonationen, donation från Sveriges riksbank för att främja och understödja vetenskaplig forskning
- Kulturvetenskapliga donationen
- Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar
- Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren.

För en mer utförlig beskrivning av ändamålen för de olika donationerna hänvisas till avsnittet Översikt över den forskningsstödjande verksamheten under 2018.

Samtliga medel som donerats till Riksbankens Jubileumsfond samförvaltas. Avkastningen från de olika donationerna ska emellertid gå till olika ändamål. Stiftelsens totala avkastning på förvaltade medel måste därför fördelas på de olika donationerna.

Vid ingången av 2018 var marknadsvärdet för de olika donationerna följande:

1.	Jubileumsdonationen	**9 041 526**	69,74 %
2.	Kulturvetenskapliga donationen	**3 884 309**	29,96 %
3.	Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	**29 871**	0,23 %
4.	Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren	**9 192**	0,07 %
	Totalt eget kapital vid ingången av 2018	**12 964 898**	

Riksbankens Jubileumsfonds totala avkastning 2018 (bokföringsmässigt resultat +– förändring av orealiserade vinster = 563 241–603 517= –40 276) ska proportioneras ut på de olika donationerna.

1. Jubileumsdonationen	
Ingående värde	9 041 526
Andel av årets totala avkastning	–28 088
Årets anslag och återbetalade anslag	–287 115
Marknadsvärde 2018-12-31	**8 726 323**
2. Kulturvetenskapliga donationen	
Ingående värde	3 884 309
Andel av årets totala avkastning	–12 067
Årets anslag och återbetalade anslag	–123 347
Marknadsvärde 2018-12-31	**3 748 895**
3. Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	
Ingående värde	29 871
Andel av årets totala avkastning	–92
Årets anslag och återbetalade anslag	–949
Marknadsvärde 2018-12-31	**28 830**
4. Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren	
Ingående värde	9 192
Andel av årets totala avkastning	–29
Årets anslag och återbetalade anslag	–292
Marknadsvärde 2018-12-31	**8 871**
Totalt eget kapital till marknadsvärde 2018-12-31	**12 512 919**

BILAGA 2

Balansposters upplupna anskaffningsvärden och jämförande verkliga värden (KSEK) 2018

Tillgångar	Not	2018-12-31		2017-12-31	
		Upplupna anskaffningsvärden	*Verkliga värden*	*Upplupna anskaffningsvärden*	*Verkliga värden*
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
Fastigheter	14,15	297 675	1 245 000	349 113	1 269 000
Pågående nyanläggningar och förskott	16	7 958	7 958	–	–
Inventarier	11	392	392	165	165
Summa materiella anläggningstillgångar		**306 025**	**1 253 350**	**349 278**	**1 269 165**
Finansiella anläggningstillgångar					
Obligationer	17	2 086 912	2 091 019	1 994 451	1 997 689
Floating-rate notes	18	968 097	970 308	972 561	977 842
Aktier	19	5 589 769	7 169 966	5 424 349	7 693 307
Aktier och aktieägartillskott, fastighetsfonder	20	557 174	953 454	522 323	814 712
Hedgefonder	20	329 764	430 639	612 619	779 930
Vinstandelslån	20	300	634	1 611	4 861
Räntebärande lån, fastighets-fonder	20	232 490	232 490	214 692	214 692
Onoterade fastighetsfonder	20	250 000	293 923	250 000	287 290
Summa finansiella anläggnings-tillgångar		**10 014 506**	**12 142 433**	**9 992 606**	**12 770 323**
Summa anläggningstillgångar		**10 320 531**	**13 395 783**	**10 341 884**	**14 039 488**
Omsättningstillgångar					
Kortfristiga fordringar	21	79 663	79 663	77 589	77 589
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22	32 787	32 787	30 119	30 119
Certifikat	23	339 984	339 984	200 049	200 080
Valutaterminer	24	–	39 233	–	20 367
Kassa och bank		114 489	114 489	96 065	96 065
Summa omsättningstillgångar		**566 923**	**606 156**	**403 822**	**424 220**
Summa tillgångar		**10 887 454**	**14 001 939**	**10 745 706**	**14 463 708**

Tillgångar	Not	2018-12-31		2017-12-31	
		Upplupna anskaffningsvärden	*Verkliga värden*	*Upplupna anskaffningsvärden*	*Verkliga värden*
Eget kapital och skulder					
Bundet eget kapital	25				
Stiftelsekapital		2 801 565	2 801 565	2 747 899	2 747 899
Fritt eget kapital	25				
Kulturvetenskapliga donationen		2 025 925	2 025 925	1 987 116	1 987 116
Balanserat resultat		4 570 944	7 685 429	4 511 880	8 229 882
Summa eget kapital		**9 398 434**	**12 512 919**	**9 246 895**	**12 964 897**
Obeskattade reserver					
Periodiseringsfonder	26	7 107	7 107	8 161	8 161
Summa obeskattade reserver		**7 107**	**7 107**	**8 161**	**8 161**
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner		300	300	323	323
Avsättning skatter		9 973	9 973	8 759	8 759
Summa avsättningar		**10 273**	**10 273**	**9 082**	**9 082**
Långfristiga skulder					
Inteckningslån	27	45 050	45 050	45 050	45 050
Summa långfristiga skulder		**45 050**	**45 050**	**45 050**	**45 050**
Kortfristiga skulder					
Beviljade ej utbetalda forskningsmedel		1 320 171	1 320 171	1 283 441	1 283 441
Leverantörsskulder		14 265	14 265	5 405	5 405
Valutaterminer	24	–	–	–	–
Övriga kortfristiga skulder	28	77 840	77 840	135 593	135 593
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	14 314	14 314	12 079	12 079
Summa kortfristiga skulder		**1 426 590**	**1 426 590**	**1 436 518**	**1 436 518**
Summa skulder och avsättningar		**1 489 020**	**1 489 020**	**1 498 811**	**1 498 811**
Summa eget kapital och skulder		**10 887 454**	**14 001 939**	**10 745 706**	**14 463 708**

Tryck: Riksdagstryckeriet, Stockholm 2019